

Sayı 4

Halkbilimi

HALK SANATLARI DERNEĞİ YAYINIDIR

Halkbilimi

HALK SANATLARI DERNEĞİ YAYINDIR

87/1 NİSAN, 1987

YILDA BEŞ SAYI YAYINLANIR

Yazı İşleri Sorumlusu:
Kâni Kanol

YAYIN KURULU:

Nilüfer Yıldırım
Semra Yalçın
Engin Anıl
Ertan Osman

DİZGİ, PİKAJ, MONTAJ : HAS-DER
BASKI: **ORTAM OFF-SET TESİSLERİ**
Ön Kapak:

Yaşlı bir nine

(ARİF KARŞILI'nın koleksiyonundan.)

Arka Kapak:

Kazafana'lı yaşlı bir köylü
(Foto Ümit'in Koleksiyonundan)

EDİRİ: Kıbrıs ve Türkiyede
500 TL

ABONE: (1987 yılı)

Yurt İçi 2000 TL
Avustralya 10.00 A.Doları
İngiltere 5.00 Pound

Türkiye Dağıtım:
Halk Kültürü Yayınları
P.K. 147 (34432) Sirkeci
İstanbul

Halkbilimi Adresi:
P.K. 199
Lefkosa - Kıbrıs
Mersin 10 Turkey
Tel: 020 73786

Okurlara

1987 yılının bu ilk sayısıyları Halkbilimi yeniden karşınızdadır kıymetli okurlar. Geçen yılın son sayısında meydana gelen gecikme dolayısıyla bu sayıda zamanında ulaştıramadık sizlere. Ancak sıkı bir çalışma ile 1987 yılında söz vermiş olduğumuz beş sayıyı zamanında tamamlayacağımıza olan inancımıza güvenebilirsiniz.

Bu sayımızda da geçmiş sayılardan gelen dizi yazılarımız sürüyor. Kıymetli hocamız Şerif Baykurt'un KKTC. 1. Halk oyunları şenliği ve Dijon üzerine notları, Kani Kanol ve Ali Hoca'nın halkoyunları araştırmaları sürüyor. Mustafa Serdengeçti "Yakın Geçmişteki Folklor Çalışmalarımıza Bakış" adlı yazı dizisini bu sayıda noktallıyor. "Yunan kaynaklarında oyunlarımız" SİRTO ile devam ediyor. Bunlardan başka "Yağmur Duası", gibi araştırma inceleme çalışmalarını, elinizdeki sayınız ile geçen sayımız arasında geçen dönem içinde yer alan ve Halkbilimini ilgilendiren her türlü haber ve yorumu sayfalarımız arasında bulacaksınız. Özellikle KKTC. 2. Derneklerarası Kıbrıs Türk Halk Dansları Yarışmasını konu alan yorum ilginizi çekebilir. Dernek başkanımız Kani Kanol tarafından kaleme alınan bu yazının önemi HAS-DER yönetim kurulunun oybirliğiyle benimsemiş olduğu düşünceleri yansıtmasındadır.

Dergimizin ilk sayfalarını yine Halkbilimi ile ilgilenen uluslararası araştırmacılara ayırdık. Bu sayfalarda dergimizde yer alan yazıların İngilizce kısa özetleri yer alıyor.

Okurlarımızdan gelen eleştirileri gözönüne alarak dergimizdeki kusurları en düşük düzeye getirmeye çalışıyoruz. Amatör ruhla çalışan bir dernek olarak henüz sizlere mükemmel bir dergi sunmaktan uzak olduğumuzun bilincindeyiz. Ancak dernek üyelerimizin her birinde var olan amatörcü coşkuyu siz kıymetli okuyucularımıza dergimizle aktarabiliyorsak ne mutlu.....

Yine de görüş düşünce ve eleştirilerinizi eksik etmemenizi diliyoruz. Bizi ileri götüreceğ olan onlardır.

Halkbilimi

İçindekiler

1. Okurlara
2. Short Summary of the Contents
3. Halk Oyunlarımızı ve Müziğimizi İrdeliyoruz
KANI KANOL
11. Yakın Geçmişteki Folklor Çalışmalarına Bakış
MUSTAFA SERDENGEÇTİ
14. Yunan Kaynaklarında Oyunlarımız
TED PEDRİDES (Çeviren: MEHMET BİRİNCİ)
18. Halkbilimi ve Derneklerimiz
ERDİNÇ AKUN
20. KKTC Uluslararası Birinci Halk Oyunları Şöleni ve Dijon Festivali Üzerine Notlar
ŞERİF BAYKURT
23. Dernekler Arası Halk Dansları Yarışması Üzerine
KANI KANOL
25. Geçitkale'de Cenaze Merasimi
ALİ GÜRKAN
27. Manilerimiz
BUKET ÖREN, İLKER ÖZOVA
28. Anılarda Yağmur Duası
GÜLÇİN ERKMEN
29. Haberler
HİLMİ VUDALI

Short Summary of the Contents

In this issue Kani Kanol and the series of articles regarding the results of "HAS DER"s research on Cypriot folk music and dancing. This last article describes the "Dramatised Dances" and the "Knife-Dance" is explained in detail, as an example. Variations of the knife-dance among the Greek Cypriots and in Turkey is explained, as well as establishing relations of the dance with the myths of ancient times and Byzantine.

The article of Mr. Şerif Baykurt, an internationally distinguished folklore researcher and lecturer, is the second of a series about his impressions and reflections on the organisation of the First International Folk Dancing Festival in Northern Cyprus and the arrangement for a Turkish Cypriot folk dancing group taking place for the first time at the international Festival held in Djon- France, last year.

The article translated by M. Birinci is another continued series translating the information given by a Greek researcher TED PETRIDES in his book "GREEK DANCES". The aim of the series is to compare the interpretation of common or very similar Turkish Cypriot Dances with Greek and Greek Cypriot dances between Greek and Turkish sources.

Mr. Ali Gürkan, a teacher of Turkish Language and literature narrates a traditional funeral procession in the village of Geçitkale (Köfünçe) as he had heard from Cuma Gavullu, a peasant villager. He also studies the tongue used by the peasant with a linguistic approach.

Mr. Mustafa Serdengeçti ends his series of articles explaining the development of research work among the Turkish Cypriots in the field of folklore. He also gives an account of the foundation of HAS-DER and the difficulties it has faced.

Erdinç Akün again continues giving general information about folklore societies and their activities in North Cyprus. In this issue MESAD (Mesarya Kültür Sanat Derneği) and GASAD (Güzelyurt Amatör Sanatçılar Derneği) have been introduced.

There is a contribution of Mrs. Gülçin Erkmen to the subject "Rain-Preyer" who had taken part in a similar ceremony as an spectator in her childhood. From her contribution we learn that the Cypriot Greeks also had the tradition for similar ceremonies.

In the news pages Hilmi Vudalı gives a general account of the folkloric activities which were held by various societies since the last edition of Halkbilimi.

Mehmet Birinci also has a contribution to the news page about two important exhibitions held in Nicosia one on pottery organised by Ayhatun Ateşin and the other "Fourty Faces From The Turkish Cypriot Shadow Show" by the researcher and shadow show operator (shadow player) Mehmet Ertug.

As usual we have got a separate page for Mani's. (A form of Turkish Cypriot Folk Poems composed of four lines rhyming at the end of first, second and fourth lines.)

A comment on the "Second International Folk-dancing competition in North Cyprus" is presented by Kani Kanol, chairman of HAS-DER. The importance of this comment is that it reflects the unilateral feelings and decisions of the executive committee of HAS-DER.

Kanol explains the defects of the compulsory organisation, not mentioning about the biasness and ignorance of the jury about Cyprus Folk dancing. He criticized the prejudice of some members of the jury on certain aspects like music, costumes and some dances. He also expressed disappointment on the prime minister's discriminative attitude against some folk-dancing associations.

Halk Oyunlarımızı ve Müziğimizi İrdeliyoruz

Dramatize Edilmiş Oyunlar

Kani Kanol *

Ülkemizde oynanan oyunları türlere ayırırken son olarak dramatize edilmiş veya taklitli oyunlar başlığı altında toplayabileceğimiz oyunları, araştırmalarımızın bulgularına dayanarak saptamıştık.

Oyunların, Dramatik nitelikte oyunlar olabilmesi için, en azından kişilerin kendilerinden başka birini ya da bir varlığı canlandırması gerektiğinden hareketle, şu oyunları bu gruba katabileceğimizi düşündük.

1- Bıçak Oyunu

2- Nişan

3- Değirmenci

4- Kartal

5- Orak

6- Karaoğlan

7- Dingala

Bu oyunların tümünde de oyuncu ya kendisinden başka birisini veya bir hayvanı canlandırmaktadır. Türkçe'deki "Oyun" sözcüğünün çok anlamlı olmasından dolayı, bu oyunlara "Seyirlik Oyun" da diyebiliriz elbette.

Şimdi bu oyunlardan "Bıçak Oyunu" nu etraflıca irdelemeye çalışalım.

Oyunlarımız arasında, dramatize edilmiş oyunlardan en önemlisi ve en yaygını olan bu oyun, derlenmiş oyunlarımızdan Orak oyununun müziği eşliğinde

* HAS-DER Başkanı. Maden Mühendisi.

oyunmaktadır.2/4'lük ölçüyle çalınan bu müzikte varolan coşku,aynı zamanda oyuncuyu ve izleyiciyi de sarar,coşturur.Araştırma yaptığımız birçok köyde, izleme olanağı bulduğumuz ve video arşivimizde de kayıtlı olan bu oyunu etrafımıza,Güzelyurt yakınındaki Kalkanlı köyünde usta oyuncular oynadı ve anlattı.Baf göçmeni kemancı Hannas Dayının müziğiyle oynadıkları bu oyunu GÜŞAD'lı arkadaşlarla çıktığımız bir araştırma gezisinde köylüler,istegimiz üzerine oynadılar.

Oyunun nasıl oynandığını elimizden geldiğince anlatmaya çalışalım.Oyuncular,her zaman olduğu gibi Karşılama- larla başlayarak,Mendil Oyunlarından (sirtö) sonra birkaç tane zeybek oynadılar.Başka oyun bilip bilmediklerini sordüğümüzde:"Çok oyun bilirdig ama oynamaya oynamaya unuttug.Zaten artig düyünlerde eski oyunları çalan çalgı- cı galmadı" diye yanıtladılar.Özellik- le Bıçak Oyunu diye bir oyun bilip bilmediklerini sordüğümüzde,böyle bir oyun bildiklerini ve istersek oynaya- bileceklerini söylediler.Hemen ardın- dan,bu oyunu en iyi oynayabilecek iki kişiyi ite-kaka ortaya çıkardılar.Or- taya çıkmak,oynamak için onca nazlanan direnen bu oyuncular,müziğin de başla- masıyla birden değişiverdiler; sanki onlar gitti de yerlerine başka iki ki- şisi geldi.Birisi,içki masasında omuzun- da taşıdığı mendilini eline alıp bir- kaç kez silkeledikten sonra,cebinden uzun saplı,sivri uçlu çakısını çıkar- tan diğer oyuncuya uzattı.Diğeri,bir eliyle mendili tutarken diğer eliyle çakısını meydanın tam orta yerine yere sapladı.Çakı yerde ortada,onlar etrafında önce birkaç tur atılar.Daha son- ra müziğin ritmine uygun hemen hemen benzer ayak figürleriyle oynamaya baş- ladılar.Çakının sahibi,arkadaşını ara- da bir sağa sola peşinden gelmesi i- çin çekiyormuş,zorluyormuş gibi hare- ketler yapıyordu.

Kısa bir süre böyle oyuna devam ettik- ten sonra,çakının sahibi olan oyuncu, çakının bir adım gerisinde durarak, önce sağ sonra sol ayağını çakının üzerinde çevirmeye başladı.Sağ ayağı- nı saat yönünde,sol ayağını ise ters yönde çeviriyordu.Bu arada diğer oyuncu,sıkı sıkıya mendile asılarak,arka- daşının dengesini korumasına yardım- cı oluyordu.Çakı üzerinde figürleri-

ni birkaç kez tekrarlayan oyuncu,ar- kadaşını bıçağın etrafında dönmeye zorladı (tutuştukları mendili çekerek) Bir ara onu bıçağın iyice yakınına çektikten sonra,hem çakının ve hem de arkadaşının etrafında iki-üç kez döndü.Bu dönüşleri tamamladıktan son- ra,tutuştukları mendilin altından da geçmek suretiyle kendi eksenini etra- fında da bir-iki dönüş yaptı.Müziğin ritmi ve temposuna uygun ayak hareket- leriyle yeniden çakı üzerinde figür- lerini tekrarladı.Ayağını dizini yu- karı çekerek ve hafifce kırarak yuka- rı kaldırıyor,ayak bileğini bir dai- re oluşturacak şekilde çakının üzerin- de döndürüyordu.Bu figür yapılırken belli aralıklarla ve müziğin ritmine uygun bir biçimde,yere basan ayağı üzerinde hafifce zıplıyordu.

Buraya kadar anlattıklarımız oyun- nun birinci bölümünü oluşturuyordu. Bu hareketlerin arkasından,sürekli hareket halinde olan oyuncu bıçaktan belli bir mesafede uzaklaştı,kendi eksenini etrafında ve mendilin altın- dan dönerek,arkasında kalan bıçağa doğru,vücudunu geriye yatırarak eğil-meye başladı.Ayaktaki oyuncu mendili sağ elinde,geriye eğilmekte olan oyuncu ise sol elinde tutmaktaydı. Eğil- mekte olan oyuncunun bütün ağırlığı- nı,mendili sıkı sıkıya tutan diğer oyuncu çekmekteydi.İki ayağı da yer- de basılı durumda,dizlerini hafif kı- rarak geriye yatan oyuncu,önce başı- nı mendili tutmakta olan arkadaşının potinleri üzerine yerleştirdi ve ikin- ci bir hareketle sağ omuz başında toprağa çakılı duran çakının sapını dişleri arasına aldı.Bu arada hep a- çık ve havada duran sağ elini kullan- mamaya özen göstererek,ani bir hare- ketle yukarıya zıpladı.İzleyenlerin alkışı ve müziğin daha da yükselen temposuyla,çakıyı ağızından sağ eline alan oyuncu,çakıyı havada birkaç kez salladı;bu arada daha öncekilere ben- zer ayak figürleri de yapıyordu ve bu figürlerle arkadaşının etrafında büyük bir coşkuyla dönüyordu.Aniden arkadaşının önünde durduğunda, çakısını yukarıya kaldırdı ve yukarı- dan aşağıya,aşağıdan yukarıya doğru arkadaşını bıçaklıyor,kesiyormuş gibi çakıyı sallamaya başladı.Bu arada ar- kadaşı hareketsiz olduğu yerde duru- yor ve her bıçak darbesinde yara al- mış gibi sesler çıkartıyordu.

Oyunun bundan sonra gelen üçüncü bölümünün, değişik yerlerde değişik biçimlerde oynandığına tanık olduk. Kalkanlı'da bıçaklanan oyuncu üzeri kirlenmesin diye yere düşüp uzanmadı; Oyunun nasıl devam ettiğini bize göstererek anlatmakla yetindi. Bıçaklanan oyuncu birden yere yıkılıyordu ve ölmüş gibi hareketsiz sırtüstü yatıyor. Bıçaklayan, kesen oyuncu gelip yerde yatan sanki bir koyunmuş gibi ayağının birini yukarı kaldırıyor ve bileğinden keser gibi yaparak, kesik yerden üflemeğe başlıyor. Yerdeki oyuncu da sanki içine hava doluyor, şişiyormuş gibi kollarını, göğsünü ve karnını şişiriyor. Bundan sonra çakı tutan oyuncu bir koyun yüzer, temizler gibi hareketler yapmaya başlıyor; tıpkı bir kasap gibi. Çakıyla karından boğaza doğru kesermiş, yüzmüş gibi yaparak ilerleyen oyuncuyu, genellikle oyunun bu bölümünde bir şaka beklemiş. Yerde yatan oyuncu oyun öncesi ağzına doldurduğu suyu veya içkiyi, kendisini yüzmeğe için üzerine eğilen oyuncunun yüzüne püskürtür ve ayağa fırlar. Alkış, heşa sesleri arasında karşılıklı oynayarak oyuna son verilir.

Görneç civarında oyunun bu bölümünün şöyle devam ettiğini gördük. Bıçaklanan oyuncu ayakta hareketsiz durur. Diğer oyuncu, karşısındaki yüksek bir yere asılı duran boğazlanmış bir hayvanmış gibi, derisini yüzüyor taklidi yaparak oyuna devam eder. Bu arada bıçağını yukarıdan aşağıya ve aşağıdan yukarıya iki kez karşısındaki oyuncunun göğüs hizasında salladıktan sonra bıçağın ağızını kendi üzerine siliyormuş gibi bir hareket de yapıyordu. Çakıyı tutan oyuncu müziğin ritminden kaymadan küçük ayak figürlerini yapmaya devam ediyordu. Ayak figürleri, müziğin ritmi ve el hareketleri büyük bir uyum içerisindeydi. Bıçaklama anında dikkatimizi çeken bir noktayı belirtmeden geçmek istemiyoruz. Çakı, oyuncunun sağ elinde ve sıvri keskin ucu yukarıdan diğer oyuncunun vücuduna yaklaşıncaya kadar önde, düzgün bir biçimde sallanır; vücуда çok yaklaştığı an ters çevrilerek (bir bilek hareketiyle) avuç içerisinde kalan kabza kısmı önde gidecek şekilde bir hareket yapılıyor. Böylece tehlike doğurabilecek bir hareket kontrol altına alınıyordu.

Oyun derleme komisyonu bir araştırma sonrası videoya alınan oyunlari gözden geçirirken.

Bu hareketler bir süre devam ettikten sonra, çakıyı tutan oyuncu, ani bir hareketle çakıyı dışlarının arasına yanlamasına sıkıştırarak karşısındaki oyuncuyu bacaklarından yakalayıp havaya kaldırdı. İki bacağına da sıkı sıkıya tutarak belli kendi sol omuzunun üzerine gelecek şekilde yatırdı. Bu hareketle birlikte çevredeki diğer oyuncular alkışlamaya başladılar. Çakı dışları arasında, diğer oyuncu omuzunda meydana bir iki tur atan oyuncu koşarak meydanı terketti. Bu arada omuzundaki arkadaşları el-kol hareketleriyle çeşitli müziplikler yapıyordu.

Bu oyunun Kıbrıslı Rumlar tarafından nasıl oynandığını anlatan bir yazıyı geçen sayımızda Engin Anıl arkadaşımız dilimize çevirmişti. Bu yazıdan ve Cevdet Alpaslan arkadaşımızın arşivinde bulunan "Kıbrıs Bir Adadır" isimli 1946 yılında Kıbrıs'taki yaşamı anlatan filmdeki "Bıçak Oyunu"ndan anlaşılıyor ki oyun her iki halk tarafından oynanmakta.

Bir tek oyunun sonunda fark görebildik. Bu da elbette, şu an elde olan verilere göre gözlemle-

nen bir farktır. Gerek Kıbrıs Rum halkında ve gerek Kıbrıs Türk halkında değişik varyantları (çeşitlemeleri) araştırılırsa belki de daha değişik sonuçlara varılabilir.

Söz konusu farka gelince, Kıbrıslı Türklere ölü taklidi yapan oyuncu oyun sonunda ayağa kalkarken, diğer bir deyişle dirilirken, Kıbrıslı Rumlarda dirilmiyor. Oyun bütünüyle sona erdikten sonra ayağa kalkıyor ki bu oyunun bitiminden sonra oluyor. Oyunun kökeni incelenirken görüleceği gibi, oyun sonu oldukça önemli bir bölüm olarak karşımıza çıkıyor. Bu oyunun Anadolu'da Bandırma ile Karacabey arasında kalan Yenice köyünde de oynandığını saptadık. Burada oynanan oyunda Kasap müziği eşliğinde alana iki kişi çıkıyor. Bunlardan birisinin elinde iki bıçak vardır. Oyuncular karşılıklı bir süre dans ettikten sonra bıçaksız oyuncu yere yatıyor ve diğeri yere yatanın yüzünü bir mendille örtüyor. Daha sonra iki bıçaktan birisini yere saplayan bıçaklı oyuncu diğeri bıçağıyla yerde yatanın karnını yarar, içkembelerini çıkarır; sonra sözde onu şişirir ve yerde yatan da şişiriliyormuş gibi karnını çıkarır. Bu da bitince yerde yatan ayağa fırlar ve ikisi birden dans eder. (1)

Bıçak oyununun kökenleri konusunda söylenecek çok şey vardır. Herbiri kendi içinde bir incelemeyi, araştırmayı gerektiren bu savlara özetle değinmeye çalışalım. Bir görüşe göre bu danslar kesinlikle Yunan veya Bizans kişisidir. Özellikle Bıçak Oyunu ismiyle oynanan bu oyun da ünlü Pyrrhic savaş dansının değişik koşullarda oynanan bir devamıdır. (2) Pyrrhic dansı için, dans konusunda derin araştırmalar yapmış olan ünlü Thoinot Arbeau, bu oyunu Roma'da on iki Sallı rahibinin ve Giriltli Kurutes'lerin oynadığını söylüyor. Sonraları İtalya'da Rönesans çağında saraylarda Matacino adıyla bilinip oynanan bu oyun için şunları söyleyebiliriz: Oyuncular bu oyunda kısa zirh gi-

yorlar. Omuzlarında püsküller vardır. Miğferleri altın yıldızlı kolları çıplak, ayaklarında ziller sağ ellerinde bir kılıç ve sol ellerinde bir kalkan bulunur. İki ölçülü bir melodiye kılıcının kalkanlara vurmasından çıkan sesle uyulur. Hareketlerden biri iki ayak üzerinde kılıç elde sıçrayıp vurmaktır. Bir başkasında dansçı kolunu geri çeker ve karşısındakine vurmak için ileri atılır. Dans bu hareketlerle sürer gider. (3)

Diğer yandan ünlü araştırmacı Metin And Anadolu'da oynanan kasap oyununun Anadolu Dramatik Oyunlarından olduğunu söyler. Araştırmacıya göre Anadolu Dramatik Oyunları başlıca şu konuları içerir:

A- Ölüp Dirilme

B- Kız Kaçırma

C- Ölüp Dirilme + Kız Kaçırma

Biz konumuz gereği sadece ölüp dirilme üzerinde duracağız.

Bu konular eski ritüel kalıntılardır. Dramatik özellik, oyuncunun kendisinden başka bir kişiliği

Şişirili oyununun Kasap Bıçağı ritüelinde bir sahne. (Ölüp Dirilme).

canlandırmasından kaynaklanır. Bu konuyu Anadolu'nun her yanında değişik adlar ve ayrıntılarla, çeşitlemelerle (varyantlarla) bulmak olasıdır. İnsanoğlu ilk çağlardan başlayarak doğanın süreci içerisinde yaşadığı değişimi büyük bir hayretle izlemiş ve kendi yaşamının bu olaya sıkı sıkıya bağlı olduğunu iyice kavramıştır. Bu değişimleri biraz da bitkisel yaşamın özellikleriyle ilişkili olarak bir ölüp-dirilme sorunu olarak algılamıştır. Buna paralel olarak da bu olaya hiç değilse tanrılara yardımcı olarak olayları hızlandırmak veya yavaşlatmak için törenler düzenlemiştir. Bu törenlerde daha çok istedikleri sonuca onu taklit etmekle varılabileceği ilkesini uyguluyorlardı. İşte bu törenlerin en gösterişli, özenle ve yaygın düzenlendiği bölge Doğu Akdeniz ülkeleridir. Bu ülkelerde OSİRİS, TEMMUZ, ADONİS ve ATTİS adı altında tanrılar, yıllık yaşamın ölüp yeniden canlanmasıyla birlikte düşünülmüyordu. Bunlardan Adonis Aphrodite'in ilk sevgilisiydi. Bir mitosa göre bir yaban domuzu tarafından öldürülen Adonis'in her yılın bir bölümünde yeryüzüne çıkarak kendisiyle birlikte yaşaması için Aphrodite, Zeus'a yalvarır ve onun yılın üçte birini kendisiyle yeryüzünde geçirmesi için gerekli izni alır. (4) Adonis'in her yıl ölümü ve yeniden dirilmesi şerefine çok büyük ve coşkulu şenlikler düzenlenirdi. Bu efsanenin doğaya bahir bir güzellik veren baharın bir sembolü olduğu kabul edilir. Bu olayın yaygın ve en coşkulu olarak birisi Suriye'nin kıyısında Byblus'da ve diğeri ise Kıbrıs'ın Baf yöresinde özenle kutlandığı bilinen bir gerçektir. (3)

Bu konu aslında ayrıca ele alınmalı ve derinlemesine incelenmelidir. Unutulmamalı ki oyunun, diğer bir deyişle dansın kökeni araştırılırken en büyük kaynak bu tür sölenlerdir. Günümüzde bir ülkenin tarihini, mitolojisini yeterinca araştırmadan ve öğrenmeden o ülke dansları hakkında kesin yargılara varmak, kişiyi çok büyük yanılgılara düşürecektir.

Bu elbette bizim ülkemiz için de geçerlidir. Belki biraz da bundan dolaydır ki bizde folklor konusundaki tartışmalar halâ daha sıyah dizilik-mavi dizilik, Rum oyunu Türk oyunu vb. öteye gidememektedir.

Yine oyunumuza "Bıçak Oyununa" dönelim. Dramatik köylü oyunlarında sayılabilecek bu oyunumuzun temelini oluşturan ölüp-dirilme motifini yukarıda sözü edilen şenliklerin, törenlerin bir kalıntısı olarak düşünmek, hiç değilse bu konuda daha derinlemesine ve geniş bir araştırma yapılınca ya da, olasıdır herhalde. Bu dansın Pyrrhic savaş dansının bir devamı olabileceği konusunda ise kuşkuluyuz. Nedeni de söz konusu oyunda karşılıklı oynayan iki oyuncu oyunun hiçbir aşamasında birbirleriyle savaş halinde değildir. Kaldı ki oyunda bir oyuncu öldürülen-belki de kurban edilen- bir hayvanı canlandırmaktadır. Oyun sonunda ise büyük bir coşku ve sevinçle dirilme gerçekleşiyor ki bu da ölüp-dirilme motifini açıkça gözler önüne sermektedir.

Bıçak oyunu isimli oyunumuz için ortaya koymaya çalıştığımız görüşler geliştirmeye ve tartışmaya açık görüşler olarak kabul edilmelidir. Bizler, geçen sayımızın önsözünde de belirtildiği gibi Halkbiliminin bir Toplumbilimi olduğu gerçeğinden hareketle kesin sonuçlara varmamaya özen gösteriyoruz.

Kaynak:

- 1- AND, Metin "Oyun ve Büğü"
- 2- IOANNIDES, C.D. "Cyprus Today"
- 3- AND, Metin "Geleneksel Türk Tiyatrosu"
- 4- ERNEST, Granger "Mitoloji"

Abdal Zeybeği

Kaynak: D. GÖKAYDIN
Notaya alan: Ali HOCA

Musical score for Abdal Zeybeği, consisting of five staves of music. The first staff is a single line of music. The second staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/8 time signature. It contains two measures, with the first measure marked with a '3' and a '3' symbol, and the second measure marked with a '1'. The third staff contains two measures, with the first measure marked with a '2' and the second measure marked with 'Son'. The fourth and fifth staves each contain a single line of music, with the fifth staff ending with a '3' and a '3' symbol.

Erkek Zeybeği

Kaynak: D. GÖKAYDIN
Notaya alan: Ali HOCA

Musical score for Erkek Zeybeği, consisting of three staves of music. The first staff is a single line of music. The second staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/8 time signature. It contains two measures, with the second measure marked with 'Son'. The third staff contains a single line of music.

4. Karşılama

Kaynak: GÜLFERİLER
Notaya alan: A. HOCA

The musical score consists of ten staves of music in a single system. The key signature has one sharp (F#), and the time signature is 2/4. The melody is written in a treble clef. The first seven staves contain the main melody with various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes. The eighth staff begins with a first ending bracket (1.) and a second ending bracket (2.). The ninth staff continues the melody with a first ending bracket (1.) and a repeat sign. The tenth staff concludes the piece with a second ending bracket (2.).

HAS-DER

A musical score consisting of ten staves of music. The notation is in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. A first ending bracket labeled '1.' spans the fourth and fifth staves, leading to a second ending bracket labeled '2.' on the fifth staff. The score concludes with a double bar line and repeat dots on the tenth staff.

HAS-DER

Yakın Geçmişteki Folklor Çalışmalarımıza Bakış

Mustafa Serdengeçti *

Geçen sayıdaki yazımda, devletin, Halk Dansları ve Halk Müziğine katkısını ele almış, Kıbrıs Türk Yönetimi Başkanlığına bağlı Gençlik Spor ve Kültür İşleri Dairesince Folklor Ekiblerinin oluşmasından, Kıbrıs Türk Halk Danslarının ilk derleme ve düzenleme çalışmalarından söz etmiştim.

İlgili dairedaki folklor etkinliğine katılan eleman sayısı hızla artmaktaydı. Kısa sürede, Kıbrıs dahil yedi yörenin oyunlarını oynayan ekipler oluşturuldu. Bunlar, Kıbrıs Türk Halk Dansları, Antep, Elazığ, Van, Çorum, Erzurum Kadın ve Erzurum Erkek Barları ekiplerinden oluşuyordu. Bu ekiplerin yanında, bağlama ekibi ve solistler der. oluşan Halk Müziği ekibi de halk-

Mustafa Serdengeçti, oyun derleme komisyonu çalışmaları sırasında.

* Halk Sanatları Derneği Şeref üyesi. HAS-DER kurucularından.

dansları ekiplerine her gösteride eşlik ediyordu.

1974 Barış hareketinden sonra, Yenişehirdeki şimdiki Folklor eğitim merkezi binası alınarak, Folklor Araştırma ve Eğitim merkezi oluşturuldu. 1974 Barış Hareketinden sonra, yeni yerleşim bölgelerine turneler düzenlenerek göçmenlere moral geceleri düzenlenmeye başlandı. Bir çok köylere gidildi ve yukarıda saydığım ekiplerle bu köylerde herbiri 2-2.5 saat süren gösteriler yapıldı. Aynı programlar askeri birliklerde de tekrarlanmaktaydı. Bu programlar haftada en az bir defa olmak üzere aylarca devam etti.

1975 yılı Mayıs ayında, Kıbrıs Türk Halk Dansları ve Halk Müziğinden oluşan kalabalık bir ekiple Silifke Festivali'ne iştirak edildi. Aynı yıl Temmuz ayında Devlet Tiyatrosu ile beraber on kişilik bir ekiple Mersin turnesine çıkıldı. Bu turne, Mersin ve ilçelerini kapsamına almaktaydı ve Kıbrıs Türk Toplumunu tanıtmayı amaçlı taşıymaktaydı.

Mersin turnesinden döndükten sonra, Eylül ayı sonunda Mustafa Serdengeçti, daire içerisindeki memur-amir sürüşmelerine dayanamayarak, canla başla çalışıp ekipler, boy boy elemanlar yetiştirmiş ancak horlanmaktan, aşağılanmaktan kurtulamamış olmanın burukluğu içerisinde çok sevdiği ve çok başarılı olduğu alandaki görevinden ayrılarak Haydarpaşa Ticaret Lisesi'nde öğretmenliğe başladı. Onun ayrılması ile bir çok eleman da merkezden ayrılmıştı. Merkez'de görev yapan Aytaç Çağın Halk Dansları ekipleri yetiştirmek için bir gayret içine girmişti. Ancak, faaliyetin o eski heybeti kalmamıştı. Aytaç Çağın tarafından yetiştirilen ekip 1976 Haziran ayında 3. İzmir Akdeniz Festivaline katıldı.

Kısa bir müddet sonra, Aytaç Çağın da dairedaki görevinden ayrılarak öğretmenliğe döndü. Bu arada, Gençlik-Spor ve Kültür İşleri Dairesi de Eğitim Bakan-

lığına bağlanmıştı. Ayaç Çağın'ın ayrılması ile, elemanların dağılmaması için Halk Eğitimi Şube Amiri Mehmet Kansu çalışmaların olanaklar içerisinde sürdürülmesini sağlama-ya çalıştı. Bu dönemde genç ve toy elemanlar birbirlerine eğitici-lik yapar duruma getirildiler. Bu elemanlar içerisinde Can Say'ın böyle bir görevi vardı. Bu dönemde yetişen elemanların Halk Oyunlarını yeterince öğrendiğini söyleyemeyiz.

Diğer tarafta, folklor alanında etkili olabilecek bir dernek oluşturma çabaları başladı. Yıl 1977 Mustafa Serdengeçti, Erdal Ilıcın, Ayaç Çağın, Mehmet Levent, Erbil Çinkayalar, Gülay Hasan, Erol Tümsöy, Hüseyin Kaya, Özkan Pastırmacıoğlu gibi isimler bir araya gelerek "Halk Sanatları Derneği" kuruldu ve başkanlığa Mustafa Serdengeçti seçildi. Derneğin amacı, Halk Dansları ve Halk Müziğini yaymak, yaşatmak için ekipler oluşturmaktı. Derneğin, kendine özgü yeri yoktu. Çalışmalarını yapabilmek için Lefkoşa Türk Lisesi salonu ve bahçesinden yararlanmaktaydı. Çalışmalar yapıyor ama maddi desteksiz, pek başarılı olamıyordu. Eleman arkadaşlar arasında para toplanarak sekiz erkek ve sekiz kız giysisi diktirildi. Böylece sekiz çiftten oluşabilen Kıbrıs Türk Halk Dansları ekibi oluşturuldu. Bu ekip ile çeşitli yerlerde turizm amaçlı gösteriler yapıldı. 0 sıralarda yapılan, dış Türkler sempozyumu sonunda İngiltere, Avusturalya ve Kanada'dan gelen Türk delegelere Dome-Hotel salonunda başarılı bir program düzenlendi.

Bunun yanında, Televizyona, canlı olarak kalabalık bir bağlama ekibi ile bir halk müziği programı verildi.

Bu gibi gösteriler yeterli değil-di. 1978 Nisan ayında, Eğitim Bakanlığına bağlı olarak eğitici-siz çalışan

ekibin 4. İzmir Akdeniz Festivaline gönderilme hazırlıkları başlatıldı. Bunun üzerine, HAS-DER yöneticileri Eğitim Bakanlığına başvurular ve ortak bir ekip oluşturmak yönünde talepte bulundular. Bunun üzerine, o zamanın Eğitim Bakanlığı, Bakanlık Müdürü, Folklor çalışmalarının bakanlıkları tarafından kısa sürede iyi ve kalıcı bir organizasyona kavuşturulacağını, ancak bu görevin şimdilik gönüllü olarak kabul edilmesini teklif etti. Böylece, Halk Oyunları ekipleri Mustafa Serdengeçti'nin, Halk Müziği Ekibi de Özkan Pastırmacıoğlu'nun yönetim ve öğretmenliğine verildi. Halk Sanatları Derneği elemanları ile Eğitim Bakanlığı elemanları birleştirildi. Çalışmalara başlandı ve kısa zamanda İzmir Festivaline katılacak ekip en yetenekliler dikkate alınarak oluşturuldu. Halk Müziği elemanları ile beraber otuz kişilik bir ekiple 4. İzmir Akdeniz Festivaline gidildi.

İzmir Festivali- dönüşünde, folklor etkinliğinin iyi bir organizasyona kavuşturulması yönünde hazırlanan öneriler Bakanlık Müdüre verildi. Bu öneri ile, folklor organizasyonu için, Devlet Tiyatroları veya Devlet Senfonisi ve Orkestrası gibi bir organizasyon öneriliyordu. Araştırmacı-Eğitmen-Müziyen kadrolar, amatör elemanların yanında yetişkin, süreklili primlerle desteklenen eleman kadroları öneriliyordu. Bakanlık önerilere Eylül ayı içerisinde cevap verilebilecekti. Yaz sezonu boyunca çeşitli yerlerde turizm amaçlı gösteriler yapıldı, 20 Temmuz Şenliklerine iştirak edildi, Dikelya İngiliz üssünde Türk gecesi düzenlendi.

Gün geldi, öneriler konusunda yanıt aramak üzere Bakanlığa gidildiğinde, Bakanlık Müdürünün şu sözleri ile karşılaşıldı: "Bu faaliyetleri, Devlet Senfonisi ve Orkestrası Şefliğine bağladık, bundan sonra temaslarınızı onunla yapınız." İdare-i maslahatçı bir zihniyetten daha fazlasını beklemek gereksizdi. Alkışlanacak bir karardı bu.

Sezar'ın hakkı Sezar'a veriliyor. Çünkü bugüne kadar Senfoni Şefi halk dansları alanında çok, pek çok ter dökmüştü!..

Böylece, Mustafa Serdengeçti Eğitim Bakanlığı ile olan ilişkisini kesiyordu. Folklor ekipleri elemanları Lefkoşa Türk Lisesi salonunda bir toplantı yaparak Devlet Senfoni ve Orkestrası Şefliğinde sürdürülecek bu etkinliğe katılmama sözü verip Eğitim Bakanlığı Ekiplerinden ayrıldılar.

Bu sırada, Halk Sanatları Derneği de faaliyetini sürdürüyordu. Mehmet Levent'in dernekten ayrılması ile Erbil Çinkayalar ve Aytaç Çağın da dernekle ilişkilerini kesiyorlardı. Ancak, dernek, yeni kanlarla yaşamını sürdürmekte. Mehmet Birinci, Enerji Ateşin, Naim Alper, Rifat Arşehit gibi elemanlar derneğe katılacaklar ve etkili olacaklardı. Bu sıralarda Tanju Hastunç, Murat Apel, Yeşim Ateşin derneğin elemanları arasında bulunmaktaydı. 1980 yılında HAS-DER ekibi davet aldığı Kırşehir Ahi-Evran Festivaline katıldı. Bunun yanında çeşitli ulusal günlerde, turizm amaçlı gösterilerde ve panayırarda yerini almaktaydı. 1981 yılında dernek için zor günler yaşanıyor. Dernek faaliyeti bir süre için tatil edildi. Bu sıralarda Bülent Kanol, Naim Alper, Mehmet Birinci etrafında kümelenen bir grup, yeni bir dernek oluşturma çabasına girmişlerdi. HAS-DER yöneticilerinin teklifleriyle bu kişilerin HAS-DER'de toplanmaları ve derneği yaşatmaları sağlanmış oldu. Dernekte, tüzük ve yönetim değişikliği yapıldı. Böylece HAS-DER yeni bir ruhla, inançla ve fedakarca çalışarak Kıbrıs Türk folkloruna daha etkin bir şekilde katkıda bulunmaya başladı. Yeni araştırmalar yaparak, yeni oyunlar derleyip düzenlemeye ve folklorun diğer alanlarına el atmaya başladı. Halk Sanatları Sergisi, Halkbilimi Panel ve Sempozyumları, Konferanslar birbirini izledi. Bu günlerde çıkarılan ilk Halkbilimi dergisi ile derneğin, Kıbrıs Türk Kültürüne katkısı ortaya konmuştur. Bugün hiçbir yerden maddi desteği olmayan HAS-DER'in bu etkinliklerini alkış-

lamamak art niyetlilik olur.

Bugün, Milli Eğitim Bakanlığı Halk Dansları Ekipleri devletine büyük desteği ile etkinliklerini sürdürmekte ve birçok yurt dışı gösterilerine katılmaktadırlar. Bunun yanı sıra amatörcü çalışan yeni yeni bir çok dernek ve kuruluş folklor alanında hizmet verme uğraşındadır. Güzelyurt da GÜSAD ve GASAD, Gönyeli'de GÖSAB, Alayköy'de Alayköy Sanat Derneği, Değirmenlik'te DES-DER, Girne'de Girne Sanat Derneği ve Girne Belediye Ekipleri ve Gazi Mağusa Belediye Ekipleri folklor etkinliğini ülkeye yaymaktadır.

Bazı çevreler, dernekleri benimsememekte, derneklere gereken ilgiyi göstermemekte ve hatta onlara engeller koymak istemektedirler. Ancak, unutulmamalıdır ki, halk dansları halkındır. Halk, dansına sahip çıkacaktır. Bu da derneklerin oluşması ve özverili çalışması ile olacaktır. Derneklerin, birbirlerine katkı ve dayanışmaları ile gerçekleşecektir. Burada, devlete düşen görev, maddi açıdan ve yurt dışı temsil yeti hakkı vermek suretiyle dernekleri desteklemektir. Derneklere ter döken gençlerde bu ülkenin çocuklarıdır. Hep aynı kurumda ter dökenlerin ödüllendirilmesi, diğerlerinin de bundan yoksun bırakılması doğru değildir. Ter dökmeyenlerin değer bulunduğu toplumumuzda, tere gereken değerin verilmesini istemek gerekmektedir.

Halk dansları, birlik ve beraberliği temsil eder. Kolkola, omuz omuza, elele iş yapılımasını, tere tere karışmasını ve sonunda taşarının verdiği gururu temsil eder.

Halk dansları birbirine gönülduş olanların bir halkada buluşmasıdır. Gönülduşlar kolkola tutuşurlar. İşte, halk dansları sevgiyi de temsil eder.

Folklorcu kardeşlerimiz birbirlerini sevsinler, birbirlerine yardımcı olsunlar. Nifak sokanları aralarında barındırmassınlar. Kişisel ve geçici heveslere kapılmasınlar. Bilsinler ki; yaratacakları fayda kendilerinden çok topluluğu için olacaktır.

SON

Yunan Kaynaklarında Oyunlarımız "Sirto"

Ted Petrides

Çeviren:

Mehmet Birinci

Halkbilimi'nin bu sayısında da Ted Petrides'ten yaptığımız çevirilere devam ediyoruz. "Yunan Kaynaklarında Oyunlarımız" başlığı-mıza rağmen niye hep aynı kaynağı kullanmakta olduğumuz ilgi çekebilir. Aslında kaynağımız yalnızca Petrides değildir. Elimizde farklı kaynaklar vardır. Ancak Kıbrıs Türkleri arasında bilinen ve Petrides'in kitabında da yer alan tüm halk danslarını aktarmak bizce önemlidir. Çünkü farklı oyunlarımızın aynı Yunanlı araştırmacı tarafından yorumlanışını bilmek daha istikrarlı karşılaştırmalar yapabilmemiz için bize yardımcı olacaktır. Halkbilimi'nin bundan sonraki sayılarında Petrides'ten Kasap Dansları ve Susta Dansını da aktardıktan sonra farklı kaynaklardan çevirilere başlayacağız.

Petrides'in kitabında Sirto adı altında uç dans anlatılmaktadır. Bunlar sırasıyla; Ada Sirtosu, Sirto ve Girit Sirtosudur. Uç dans da gerek biçim olarak gerekse müzik ve ritm olarak aynıdır. Aralarındaki farklılık dans veya müzik tekniğindeki farklılıklardan değil, farklı yörelerde farklı yorumlamalarla oynanmalarından kaynaklanır. Bu farklılıklar genelde küçük üslup farklılıkları olarak nitelendirilebilir.

Çeviri yapılırken okuyucunun konuyu daha kolay kavrayabileceği düşüncesiyle Petrides'in anlatım sırasını değiştirdik. Sıralama Ada Sirtosu, Sirto ve Girit Sirtosu yerine Sirto, Ada Sirtosu ve Girit Sirtosu olarak düzenlendi.

SIRTO

Bu dansın müzik zaman ölçüsü 2/4'tür. Burada da 2. KALAMATIANO'daki gibi, üç ayrı vurguyu verecek

şekilde bölünmüştür: Yavaş, hızlı, hızlı.

Sirto, tüm Yunan danslarının en eskisi, antik dönemden bir kalıntı olarak kabul edilmektedir.

* HAC İFR Yönetim Kurulu ve Araştırma Kolu üyesi, İktisatçı.

Figürlerin ve müziğin verdiği hazzın yanısıra, eski Yunanlıların 2000 yıl önce yapmış olduğu bir danstaki insan sürekliliğinin duyarlılığı da (bu dansta) vardır.

Başlama Durumu: Ayaklar yana, sağa meyilli	
Adım	Tempo
1	yavaş
2	hızlı
3	hızlı
4	yavaş
5	hızlı
6	hızlı

Sağa doğru adım alınır. Sağ ayakla başlanır.

Sağ ayakla sağa adım at.

Sağ tarafa, sağ ayağın az gerisine sol ayakla adım at.

Sağ ayakla sağa adım at.

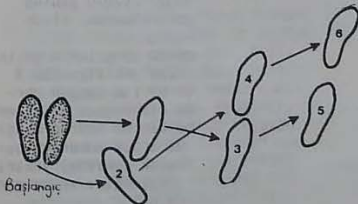
Sağa doğru adım atmaya devam et. Sol ayakla başla.

Sol ayak sağın önüne gelecek şekilde sağ tarafa adım al.

Sağ ayakla sağa doğru sol ayağın yanına adım al.

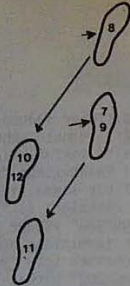
Sol ayak sağın önüne gelecek şekilde sağ tarafa adım al.

Altı adımlık figür dizisini dansın sonuna dek tekrarlar.

Bazı sirtolar sadece yukarıdaki adımlarla, dansın sonuna dek figürün sırf tekrarı ile oynanır. Diğerleri Kalamatiano'da olduğu gibi "yerinde sayma figürünü" eklerken, başkaları da "yerinde sayma figürünü" isteğe göre ekler veya dans şarkısının nakaratıyla denk gelebilmek için "yerinde sayma figürünü" birkaç kez tekrarlar. Tüm bunlar tamamen ekip başına bağlıdır ve ekip sadece ekip başını takip eder.

Adım	Tempo	Yerinde sayma figürü, sağ ayakla başlar
7	yavaş	Sağ ayakla sağa adım al.
8	hızlı	Sol ayakla sağ ayağın önüne adım al.
9	hızlı	Vücut ağırlığını sol ayaktan, yerinde sayan sağ ayağa aktar. Yerinde sayma adımına devam et. Sol ayakla başla.
10	yavaş	Sol tarafa doğru, sol ayakla diagonal istikamette geriye adım al.
11	hızlı	Sağ ayakla sol ayağın arkasına diagonal bir şekilde bir adım al.
12	hızlı	Vücut ağırlığını sağ ayaktan, yerinde sayan sol ayağa aktar

ADA SIRTOSU

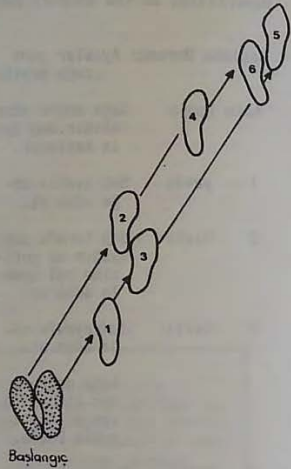
Bu, Yunanistan'ın kıyı bölgelerinde ve adalarında yaşayan halkın oynadığı SİRTO'dur. Kendileri buna basitçe SİRTO dedikleri halde, Yunanistan Ana-karasında yaşayanlar ona ADA SIRTOSU anlamında, NESIOTIKO SİRTO demektedirler.

Ana karada oynanana benzemesine rağmen, yakından inceleme gösterir ki Anakara sirtosunun temel yürüme figürü küçük bir tilki adımı figürüdür. Halbuki Ada Sirtosu 2/4 veya 8/8'lik ölçüye ritmik uyum sağlayacak şekilde düzeltilmiş bir vals figürü kullanmaktadır.

Bu dans için kullanılan en popüler müzikler SELVRIANO, SYRTO ve POUTIKO SİRTO'dur. Fakat NESIOTIKO SİRTO denilen herhangi bir müzik bu dans için elverişlidir. Bazıları Anakara sirtosundaki gibi 3,3,2 veya yavaş, yavaş, hızlı olarak bölünen 8/8'lik ölçüdür. Bu dans sık sık, müzisyenlerin hiç duraksamadan geçebileceği bir başka dans Ballo'ya giriş için kullanılır.

Genellikle, ama her zaman değil, Ada Sirtosu sürekli sağa doğru oynanır; Yunan danslarının çoğunda olduğu gibi kural, basitçe ekip başını takip etmektir. Ada danslarında belirgin olan yukarıya ve aşağıya doğru yayılma hareketlerinin alışılması zaman alabilir fakat adalılarla dans etmeye başladığınız mı bu yeteneği kazanmak zor değildir.

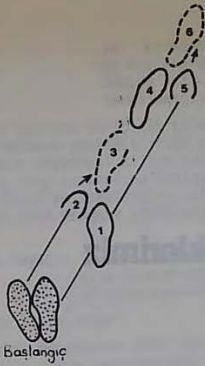
TEMEL FİĞÜR

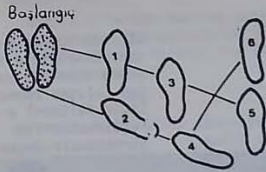
Not: Burada gösterilen temel figür ekip başının komutu üzerine geriye doğru yapılabilir. Bu durumda herkes aynı şekilde, saat dönüşünün ters yönünde hareket eder. Her dansçı sola doğru, yaklaşık olarak çeyrek dönüş yapar.

SÜPÜRME FİĞÜRÜ

- Not: 1) Yarım çizilmiş şekiller (No 2 ve 5) ayak burnunun yerden süpürerek diğer ayağın yanına getirilmesini ifade eder.
- 2) Kesik çizgilerle gösterilen şekiller (No 3 ve 6) ise ayağın yerden olmadığından bükülerek (burun aşağıya topuk yukarıya bakacak şekilde) yukarı çekildiğini ifade eder. (M.B.)

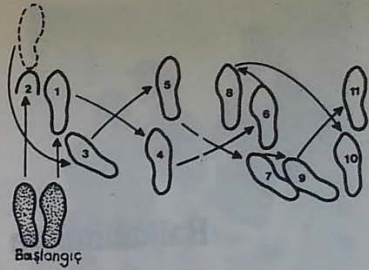
DAİRE İÇİNE DOĞRU TEMEL FIGÜR

GİRİT SIRTOSU

Bu dans Girit Adasında, Hanya (canea), antik Sedonya (Cydonia), kasabasının adından gele: Hanyotiko Sirtos (Khaniotiko Sirtos) olarak bilinir. Bu dans, diğer Girit dansları gibi ekip başının yetenek ve enerjisini ortaya koymasına bağlıdır.

Bu dans popüler Yunan Anakara Sirtosundaki gibi 2/4'lük ölçüye sahiptir ama, yavaş, hızlı, hızlı ritmi yerine, Girit dansı hızlı, hızlı yavaş ritmini temel aldığı için, adımlar aynı değildir. Aşağıda, saat dönüşünün tersine hareket eden, temel figürler, dansını oynadığı alanın geleneksel tarzına göre yada ekip başının arzusuna göre düzenlenebilir.

- Not:1) Çeviri yapılan bölümlerdeki tüm şekiller ve tablolar buraya aktarılmamıştır.
2) Dipnotlarda verilen bilgiler de Petrides'in kitabındaki açıklamalardan elde edilmiştir.

DIPNOT:

* **KALAMATIANO:** 7/8 ölçüsünde. Yunan halk dansı. Adını İpek mendilleriyle ünlü Güney Pelepones kenti Kalamata'dan alır. Çiftlerin mendil tutarak oynadıkları bir dans. (Bizim Mendil Oyununa benzer bir dans olması olasıdır.- M.B.)

** **BALLO:** Yunan adalarında Venedikliler tarafından yaygınlaştırmış olmasına rağmen, Yunanca **BALLIZO** fiilinden gelen **BALLO**, dans etmek, sıçramak anlamındadır. 2/4 veya 8/8 ölçülerinde, gösterişe önem veren bir Yunan halk dansı M.B.

Kaynak:

PEDRIDES, Ted "Greek Dances" Laycabbettus Press Revised Edition 1980 Sayfa 73-75, 8-13, 98-103

Halkbilimi ve Derneklerimiz

*Erdinç Akın**

Halkbilimi alanında uğraş veren derneklerin kısa özgeçmişlerini içeren bilgileri bu sayımızda açıklamak istiyoruz. Bu sayıda sizlere son olarak MESAD ve GASAD'ı tanıatacağız.

1. Derneğin İsmi: MESAD (Mesarya Kültür Sanat Derneği)
2. Kuruluş Tarihi: Ocak 1986
3. Amacı : Mesarya bölgesinde her türlü kültürel faaliyetlerde bulunmak. Bölge gençliğini kültürel çalışmalar yapmağa teşvik etmek.
4. Faaliyet Kolları: Kuruluşunda her çeşit kültürel etkinlikte bulunmayı hedeflemiştir. Ancak kurulmazdan önce bölgede spor kulüpleri bünyesinde sürdürülen etkinlikleri tek çatı

altında toplamıştır. Genellikle tiyatro alanında yoğun çalışma yapmaktadır. Kültürel araştırmalar ise sürmektedir. Geçen

MESAD'ın sunduğu "Yasaklar" adlı oyunundan bir sahne.

* HAS-DER üyesi, Kimya Mühendisi.

yaz sezonunda bölge köylerinde YASAKLAR adlı oyunu sergilemiştir.

5. Devamlı Çalışma Yeri: İlk çalışmalar Meriç köyünde yapılmıştır. Şu anda Balıkesir köyündeki kilise tahsis edilmiş olup tamiratına başlanmıştır. Tamir olayı ve lokalsizlik, çalışmalarını şu anda olumsuz yönde etkilemiştir.
6. Eleman Sayısı: Şu anda aktif görev alan eleman sayısı 30 civarındadır.
7. Sunduğu Etkinlikler:
Mesarya bölgesinde sekiz köyde tiyatro oyunu sergilemiştir. Ayrıca Değirmenlik Kültür Şenliğine katılmıştır.
8. Herhangi bir kuruluştan destek görüyor mu?:

Eski Eserlerden malzeme yardımı almaktadır. Etkinliklerden ve üye aidatlarından belirli bir gelir elde etmektedir.

1. Derneğin İsmi: GASAD (Güzelyurt Amatör Sanatçılar Derneği)
2. Kuruluş Tarihi: 27 Temmuz 1984
3. Amacı: Türk toplumunun sosyal, sanatsal ve kültürel gelişimini sağlamak amacı ile KKTC dahilinde ve haricinde bu tür etkinliklerde bulunmak, çalışmak veya yardımcı olmak, bu amaçlı girişimleri korumak, geliştirmek ve yaymak.
4. Faaliyet Kolları: Folklor ve Tiyatro.
5. Halka Dönük Etkinlikleri:

Bu etkinliklerimizi çeşitli biçimlerde ve yerlerde halkımıza sunuyoruz.

- Yarışma ve Şölenlerde
- Kuruluşumuzu kutlama etkinliklerinde
- Güzelyurt Portokal Festivali çerçevesinde
- Köylerimizde
- Tiyatro Gecelerinde

GASAD ekibi bir gösteri sırasında.

6. Devamlı Çalışma Yeri: YOKTUR
Çalışmalarımızı ya açık havada, ya da geçici yerlerde yapıyoruz.
7. Eleman Sayısı: Tiyatro : 16 kişi
Halk Dansları (küçükler): 30-40 kişi
Halk Dansları (büyükler): 12-15 kişi
8. Bir Yıl Boyunca Sunulan Etkinlik Sayısı:
Değişebiliyor. Bir yıl 15 olabilir gibi diğer yıl 5-6 etkinlik de olabilir.
9. Katıldığı Uluslararası Etkinlik:
KKTC. I. Uluslararası Halk Oyunları Şenliği
10. Mali Destek: Hiç bir kuruluş veya kurumun mali destek görmüyoruz.

Bu yazı dizisini hazırlarken, bazı dernek ve kuruluşlarla ilgili bilgiler bize ulaştırılmadığından sözkonusu dernek ve kuruluşlarla ilgili bilgileri siz okuyucularımıza aktarmadık. Bu yüzden mümkün olduğu takdirde ileriki sayılarımızda bu yazı dizisine tekrar dönebileceğiz.

KKTC I. Halk Oyunları Şenliği ve Dijon Festivali Üzerine Notlar (II)

Şerif Baykurt*

Nitekim konu düşünülüp planlan-
dığı gibi uygulanarak yürütüldü.
Hem Dijon'da Kuzey Kıbrıs Türk
Cumhuriyeti'nin bayrağı dalgalan-
dı, hem de dalgalanan bu bayrağı
Dijon'da yüzbinler, televizyon
aracılığı ile de dünyada milyon-
lar seyretti. Hem Kuzey Kıbrıs
Türk Cumhuriyeti'nde yabancı misa-
fir grupların bayrakları dalga-
landı, hem de Kuzey Kıbrıs Türk
Halkı bu misafir grupların bay-
raklarını zevkle, heyecanla ve
gururla seyretti.

Şimdi tekrar yapılan çalışma-
ların öyküsüne dönüyoruz.
Gerek Avrupa'dan Kıbrıslı Türk

gençlerine davet getirmek, gerek
KKTC'de Uluslararası bir Halk
Oyunları Şenliği düzenlemek husu-
sunda zaman bakımından kesin bir
tarih belirlemeden ayrılmıştık.
Çünkü Temmuz ayının sonlarında
bulunuyorduk. Uluslararası festi-
val organizasyonlarında bulunup
çalışanlar bilirler ki hazırlık-
lar en az bir yıl önceden başlar.
Öyleyse biz her iki konuyu da
önümüzdeki 1986 yılı içinde ele
alabilirdik. Şimdilik bizim yapa-
cağımız, şartları ve gücümüzü çok
iyi ölçüp tartarak konuya ciddi
biçimde eğilmek olacaktı. Lefko-
şa'da HAS-DER Başkanı Kani Kanol,
Ankara'da da ben her iki konu
ile ilgili araştırma ve değerlen-
dirmeler yapıp topladığımız bil-
gileri birbirimize aktaracaktık.

Kıbrıs'tan Ankara'ya döndüğün-
mün ilk günlerinde karşıma bir

* Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi
Öğretim Görevlisi.

Belçika gezisi çıktı.Söz konusu gezi uluslararası bir Halk Dansları ve Müziği Festivali ile ilgiliydi.Burada bir çok ekiple ilişki kurabilirdim.Grupların Kıbrıs'a gelip gelemecekleri üzerinde bilgi toplayabilir,gerekirse bazılarıyla ön konuşmalar yapabilirdim.On ekibin katıldığı bu bir haftalık festivalin mali portesi hakkında da gereği kadar bilgi sahibi olabilirdim.

Belçika'da düzenlenen bu festivalin yöneticileriyle ilişki kurdum.Gösteriler Brüksel'in çok yakınında bulunan Mechelen kasabasında yapılıyordu.Ekiplerdeki oyuncularını kasaba halkı evlerinde yatırıyordu.Her gece gösteriler bittikten sonra ev sahipleri arabalarıyla gelip misafirlerini alıyor,ertesi gün kahvaltıdan sonra istenilen yere götürüp teslim ediyordu.Bu suretle evleri elverişli olan kasaba halkı da festivalin bütçesine katkıda bulunmuş oluyordu.

Festivale katılan ekiplerin başkanlarıyla da ilişki kurdum.Kıbrıs için,ilk festival olması bakımından,Dünya Festivallerinde çok tutulan,Yugoslavya,Polonya,İspanya,Arjantin,İtalya,Brezilya,Macaristan gibi çarpıcı ekipler düşünüyordum.Ancak Belçika'da bu sene bunlardan yalnız Arjantin,İspanya ve Polonya ekipleri bulunuyordu.Bu ekipler dışındaki ekipler fazla göz doldurmuyordu.Adı geçen bu üç grubun yöneticileriyle görüşüp konuştum.KKTC.de yapılması düşünülen Şenlikleri etrafı bir biçimde anlattım.Kıbrıs Halk Oyunları Şenliklerine katılabileceklerini söylediler.Yalnız en önemli şartları,Kıbrıs'tan yazılacak davet yazılarının en geç 15 Aralık tarihine kadar ilgili gruplara ulaştırılmasıydı.Çünkü bütün dünya festivallerinden davet alan bu ekipler,gezi programlarını ocak ayı içinde planlayıp gerekli hazırlıklarını ona göre yapıyorlardı.

Belçika'dan Ankara'ya döndükten sonra Kıbrıs'a ilk olumlu ha-

beri gönderdim.Çağrı mektupları istenilen bilgilerle uyularak yazıldığı takdirde ekipler KKTC.de 1986 yılı yaz aylarında düzenlenecek Halk Oyunları Şenliklerine katılacaklardı.Ancak bütün yazışmalar 1985 Aralık ayı ortalarına kadar yazılıp gerekli adreslere ulaştırılabilmeliydi.

Bu aşamadan sonra HAS-DER'li-lerin ve Dernek başkanı Kani Kanol'un işi zorlaşmaya başlamıştı.Çünkü bu durumda en önemli sorun olan parasal gücün sağlanması gerekiyordu.Para sağlanması bakımından olumlu bir görüş belirlirse Avrupadaki ekiplerle zaman kaybetmeden ciddi ilişkilere geçilebilecekti.Bundan sonra Kıbrıs'taki Halk Oyunları Şöleni başla-yıncaya kadar Kanol'la bizim telefonlarımızın zilleri en azından haftada bir kaç kez birbirimizi konuşmaya davet edecekti.

Başlangıçta Kıbrıs'tan da iyi haberler gelmeğe başlamıştı.KKTC.Turizm ve Kültür Bakanlığı ile ilişki kurulmuştu.Bakanlık yetkilileri Sayın Hasan Kahvecioğlu ve Sayın Ali Volkan'ın yardımları söz konusu olmaya başlamıştı.Demek oluyordu ki Bakanlık bu konuda harekete geçmiş bulunuyordu.

HAS-DER'li gençler,KKTC.de yapılması planlanan Halk Dansları Şenliğinin gerçekleştirilmesi için çırpınıp didine dursunlar, biz,ikinci önemli konu olan Avrupa'daki Halk Oyunları Organizasyon komitelerinden çağrı alınabilmesi hususundaki görüş ve ey-lemlerimize geçelim.

Avrupa'da,içinde bulunduğumuz yüz yılın ikinci yarısı başlarından başlayarak günümüze kadar gelen zaman dilimi içinde,pek çok şehirde Uluslararası Halk Oyunu Festivali düzenlenmiş,bunlardan oldukça önemli sayıda bir kısmı da gelenek-leştirilmişti:

İngiltere'deki Llangollen, Sidmoudh,Fransa'daki Dijon,Confolens,İtalya'daki,Agricento,Pescara, Palermo,İspanya'daki,Barcelona,

Yugoslavya'daki Ohrid ve Polonya'daki Zakopane'de yapılanlar da tanınmış ve gelenekleşmiş festivallerden bazılarıydı. KKTC'den bir grup Avrupa'ya gönderilebilirdi ancak bu festivallerden birine katılmıyordu. Son yıllarda Fransada; yaklaşık kırk yıldan beri düzenlenmekte olan Dijon Festivali çok tanınmış ve ön plana geçmiş durumdaydı. Anavatan Türk Ekipleri Dijon'u çok iyi biliyordu. Dijon'da Türk ekiplerini çok yakından tanıyordu. Çünkü Türk Halk Oyunları ekipleri 1972 yılından beri Dijon'da en çok, dans birinciliğinin simgesi olan Altın Kolye'yi alan grupların başında geliyordu. Ayrıca Dijon'un KKTC bakımından da ilginç bir yanı vardı. Çünkü Kıbrıs'taki Halk Dansları konusu 1972 yılından beri, Dijon Halk Oyunları Jürisinde zaman zaman gündeme geliyor ve üzerinde konuşuluyordu.

1972 yılında, Türk ekibinin Altın Kolye ödülünü ilk kez aldığı yılda ben jüri üyesi olarak bulunuyordum. 36 kişiden oluşan jüride iki Türk üye vardı. Diğer arkadaşımız, Sayın Sabahattin Türkoğlu idi. Söz konusu bu festivale bir Kıbrıs Halk Oyunları ekibi de katılmıştı. Jüride konuşulurken yada gösterilerde anons edilirken bu ekibin adı Kıbrıs ekibi olarak geçiyordu. Bu husus bizi çok üzüyordu. Çünkü gelenler Rum'du. Halbuki Kıbrısta Türk halkı da vardı. Gerçi o zaman henüz KKTC kurulmamıştı ama orada Türk ve Rum olmak üzere iki ayrı toplum vardı. Bu durumda söz konusu bu ekip her iki toplumu temsil edemezdi. Bu hususta Sabahattin Türkoğlu ile aynı kaniya vardık ve itiraz ettik. Dedik ki:

Bu ekip Kıbrıs ekibi değildir. Kıbrıs Rum ekibidir. Çünkü Kıbrıs adasında bir Türk toplumu da vardır.

Bizim bu müdahalemizden sonra ekibin adı Kıbrıs Rum Ekibi olarak anons edilmeğe başlandı.

Kıbrıs'tan hemen hemen her festivale Rum ekipleri katılıyor. Benim bulduğum yıllarda da

Şerif Baykurt ve Dernek Başkanı Kâni Kanol

bu iki toplu durumu daima göz önünde bulunduruldu. (Ben üç kez jüri üyesi, zaman zaman da yönetici ve temsilci olarak Dijon'da bulundum.)

Öyleyse bu kez Dijon'da bir Kıbrıs Türk Ekibi bulunmalıydı. Bu durumda ağırlık Dijon üzerinde toplanmıştı. Eğer, KKTC'den Avrupa'ya bir Halk Oyunları ekibi gidilirdi, gidilecek ilk şenlik Dijon'daki "Sonbahar Üzüm Bayramı ve Halk Oyunları Festivali" olmalıydı.

Dijon konusuna tekrar dönecek ve etrafı bazı açıklamalar yapmağa çalışacağız.

KKTC 1. Halk Oyunları Şöleni ile ilgili çalışmalar üzerindeki son durum, Turizm ve Kültür Bakanı Sayın İsmail Bozkurt'a ulaştırılmış ve böyle bir kültür olayının KKTC için önemi göz önünde bulundurulurken Bakanlığın olumlu görüşleri alınmış, HAS-DER'li gençler de daha hızlı bir tempoyla çalışmağa başlamışlardır.

(sürecek)

Dernekler Arası Halk Dansları Yarışması Üzerine

Kani Kano!

Artık gün geçmiyor ki ülkemizde folklor konusundan veya onu, en yaygın dalı olan Halk danslarından söz edilmesin. Daha birkaç yıl öncesine kadar bu alanda uğraş veren bir, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı folklor ekibi ve bir de kısa adıyla HAS-DER folklor ekibi çalışmalar yapıyordu. Oysa bugün gururla söyleyebiliyoruz; sayıları 16'ya varan özerk yapıda Halk dansları ekibi ile, bir o kadar da okul ekibi bu alanda çalışmalar yapmaktadır. Gençlik kötü alışkanlıklar edinme olasılığı çok yüksek olan diskoteklerden, bilardo-oyun salonlarından, güzel alışkanlıklar (Dostluk, arkadaşlık, dayanışma, birlikte topluma yararlı çalışmalar yapma vb.) edinebildiği bu uğraş alanı içine çekilmiştir. Derneğimizin bu alanda oynadığı rolün önemi elbette ileride bu konuda araştırma yapanlarca doğru bir biçimde saptanabilecektir. Ancak hemen şunu herkesin bilmesini isteriz ki bu konuda küçük de olsa bir katkıyı olabilmişse bizler bundan büyük bir mutluluk ve onur duyarız.

Derneğimiz 1982 yılından bugüne, hemen hemen kültürle ilgili her Bakana ve yetkiliye konuyla ilgili bir dizi öneri götürmüştür. Açık yüreklilikle söylemek gerekirse bu önerilerimize geçtiğimiz yıla kadar pek almayan olmamıştı. Geçtiğimiz yıl gündeme alınan Halk Dansları Yarışması ve Uluslararası Folklor Şöleni etkinlikleri konuya gözle görünür bir canlılık getirmiştir. Bu yıl da sürdürülen Halk dansları yarışmasıyla dikkatler konu üzerine, iyice çekilmiş oldu. Diliyoruz çalışmalar pek çok eksikliklerine karşın sürdürülsün ve zaman-

la bu eksiklikler ortadan kaldırılsın. Konuyla çok yakın ilişkide olarak bizlere düşen görev de bu eksiklikleri, yapılan hataları (bize göre) ortaya koymak ve yapıcı eleştirilerde bulunmaktır.

Herşeyden önce devlet, gençler arasında ayrımcı, bölücü uygulamalarına bir an önce son vermelidir. Çeşitli örgütlerde toparlanan gençlere ürettikleri ve başarılı oldukları oranda devlet katkısı sağlanmalıdır. Gönüllü ve amatör ruhla, büyük özverilerle bulunarak binbir yokluk içerisinde çalışmalarını sürdüren bu örgütlere, özerk yapılarına saygı duyarak ve hoşgörülle yaklaşılmalıdır. Kesinlikle dernekler politik istismar alanı haline getirilmemelidir. Hükümetler, oluşturulacak sağlıklı bir devlet politikası ile derneklerle iyi ilişkiler içerisinde girmelidir. Elbette bu geçtiğimiz günlerde büyük olanaklarla desteklenen bir ekibin gösterdiği başarılar onuruna yemek veren Sayın Başbakanımızın yaptığı gibi olmamalıdır. Pek tabii bu bizim görüşümüz. Sayın Başbakan dilediğini yapmada özgürdür. Ancak çalışmalarını sürdürebilmek için gerekli maddi olanak, çocuğunun çoluğunun rızından keserek derneğine katkıda bulunan, ucuza çıksın diye kıyafetlerini kendi diken, annesine komşusuna diktiren, bu yarışmalara gücü oranında, ama olanakları elverdiğince en iyi şekilde hazırlanmak için gece-gündüz, tatil demeden günlerce çalışan yüzlerce gence haksızlık edilmiyor mu acaba? Devletin maddi olanakları kısıtlıdır diye yarışmaya maddi ödül konmazken; yine devletin böylesi bir harcama yapmasını anlamak mümkün değil! Yarışmanın başında da söylediğimiz gibi amaçımız yapıcı eleştirilerde bulunmak. Bu nedenle biz sadece ve sadece yüzlerce gencin düşüncelerini ve kâfaldaki soruları gündeme getirmeye

* Halk Sanatları Dernağı Başkanı. Maden

Mühendisi.

çalışıyoruz.

Yarışmaya gelince, bu yarışmanın sonuçları üzerinde durmanın hiçbir yarar getirmeyeceğine inanıyoruz. Yarışmada yer alan tüm ekipleri gösterdikleri başarıdan dolayı kutlamak isteriz. Sanırım hemen herkesin (yarışmaya katılan) birleştiği ortak nokta, yarışma koşullarının açık ve net olarak için başında ortaya konmamasından kaynaklanan eksikliklerdir. Bir jüri üyesi, kırmızı kuşak kuşanmış olmasına rağmen, siyah dizlik giyen her ekibe özellikle büyük puan kirdiğini açık açık ve kendinden gayet emin olarak açıklarken, yarışma öncesi bankalık temsilcisi olarak dernek temsilcileriyle toplantı yapan yetkililer bu konu özellikle tartışmaya açıldığı halde hiçbir açıklama getirmedi. Yine aynı yetkililer iki hafta önce gerçekleştirilen Liselerarası yarışmada okul müdürlerine Akordion kullanabileceğini söylerken bir başka jüri üyesi de herkesin önünde açıkça bu enstrümanı kullanan ekiplere puan kirdiğini açıklıyordu. Diğer bir tartışma da Susta (Kıbrıs Kasabı) veya benzeri HAS-DER derlemesi oyunlar için yapıldı. Bakanlık temsilcileri bu oyun üzerinde yeterince araştırma yapmamış diye oyunu oynayan derneklere puan kırılacağı belli ekiplere ve bu arada bizim ekip-ten bazı kişilere de fısıldanırken, toplantıda bundan da söz edilmedi. Yarışma sırasında kullanılacak alan sınırları konusunda da kimi ekip haberdar edildi kimi edilmedi. Dernek temsilcileriyle yapılan toplantıda yarışmaya katılacak ekiplere hiç olmazsa uzaktan otobüs tutarak gelecek olanlara yol masrafının ödenmesi istendi ve bu konuda gerekli çalışma yapılarak derneklere bildirileceği söylendiği halde geçtiğimiz güne kadar bu da gerçekleştirilmedi. Yazımızın başında da sözünü ettiğimiz devletin bir yarışma ekibi onuruna yemek verecek harcama yapması birazda bu anlamda önem kazanıyor bizler için.

Tekrar etmekte yarar var sanırım amaç artınyetle olaylara yaklaşmak değil doğruyu bulmaktır. Çünkü ödül-lerin ne olacağı konusunda sorduğumuz soruya da Bakanlık temsilcileri maddi olanaksızlıklar olduğundan, bu nedenle plaket dışında kesin bir ödül konmadığından, ancak bu konuyu da

yetkililerle konuşarak bize bildireceklerinden söz etmelerine karşın bugün oldu hala daha bir yanıt alabilmiş değiliz.

Jürinin oluşumu konusu ise başlı başına bir sorun olarak çıktı karşımıza. Amacımız yine şu veya bu kişiyi suçlamak değildir. Ancak ortada bir sorun olduğu herkesce bilinen bir gerçek. Jüri üyelerinin çoğu çeşitli dönemlerde ve bugün de HAS-DER'in "zararlı" çalışmaları yaptığını inanarak ve derneğimize devam eden elemanları çeşitli vesilelerle ve çok açık bir biçimde derneğimize devam etmemeleri konusunda uyararak kişilerin oluşmuştu. Böylesi bir jüri ile nasıl yola çıkabilirdik. Bunun yanında bizim derlediğimiz oyunları oynayan "bizimle işbirliği" yapan dernekleri de benimsiyorlardı. Onlara da çeşitli şekillerde karşı çıkanlar vardı. İşte bu noktada biz devlete nasıl baktığımızı, meseleyi hiçbir zaman hükümetler, partiler ve kişiler düzeyinde ele almadığımızı ortaya koymak düşüncesiyle, elemanlarımızın haklı tereddütlerine rağmen, cesaretle ve tüm eksikliklerine karşın bu olumlu etkinliğe omuz vermekten kaçınmadık.

Dileriz gelecek yıl yapılacak yarışmanın tarihi bu yıl içerisinde açıklanarak gerekli çalışmalar çok çok önceden başlatılsın. Böyle olunca belki de birçok eksikliği gidermek mümkün olacaktır.

Bu yarışmanın derneğimiz açısından olumlu ve olumlu olduğu kadar da güzel bir yönü de vardır ki, buna değinmeden geçemeyiz. Derneğimizin uzun yıllar süren ve büyük özverilerle gerçekleştirdiği araştırmalar sonucunda derlediği yeni oyunlar yarışmaya katılan tüm ekiplerce başarıyla sergilenmiştir. Öyle ki bu oyunlar üzerinde artık kimsenin kafasında soru işareti kalmamıştır. Oyunların tümü halkımızın özdeğerlerinden ortaya çıkartılmıştır ve tüm dernekler, kuruluşlar tarafından benimsenmektedir.

Bizler bu yarışmaya katılacak birincilik alamadık belki ancak güzel bir gösteri yaparak halkımıza ve yetkililere iyi bir ekip olduğumuzu gösterebildik herhalde...

Geçitkale'de Cenaze Merasimi

Ali Gürkan *

Anadayım size cenaze şeyini,nası yapallardı.İlk bir insan öldüğünde.Ne vakit ölür.0 ölüye,o mefdaya götürülledi,bir erkeyisa götürülledi,bir erkek geni yıkardı.Bazılarını yolları ğabrisdanniğa,mezarını açallardı gene.Yani çıkarıllardı gene.

Ondan soracığım mezar çıkıncak haber verıllerdi içeri cenaze yıkandığında imam giderdi.Imam evdeyikan ikânımiş olurdu,Doğasını verirdi.Ondan soracığım alıllardı halk gendini, getirıllerdi geni ğabrisdanniğa.Ğabrisdanniğda onda temeşire ğollardı genni.Ondan mezarı hazır olduğunda,iki kişi ener mezarın içine,yokarda da halk gendini ağır ağır endirıllerdi aşşağa yerine.Tertiplerlerdi geni.Farz edelim yüzünü ğubbeye çevirıllerdi ve çözerlerdi geni.Ondan soracığım çıkarı o iki giři ğollardı gene farz edelim mermerlerni.Sıralallardı gene mükemmel oñarıllardı.Ondan soracığım herkeş küreyinan,nebedinan toprak atallardı üzerine.Öylelikle,nebedinan o mefdayı örtelardi örtükdüden sora üzerine su dökellerdi.Başıcından ayağucuna gidene ğadar biterdi su.

Ondan soracığım oturullardı halk imam da sıra,yiro mefdayı.Ondan okurdu imam okudukdan sora meyzinner da okurdu.Ondan soracığım doğayı verıllerdi.Doğayı verdikten sora biterdi.Başıñ sağ ol-

sun deye,meFDA sahiplerine başıñ sağ olsun deye,ondan soracığım herkeş giderdi köve.Köyüne giderdi.Hep hep halk köve giderdi.

Öldüğünde bir adam,haber verilir ölü tarafı ve su selâsını imama bildirirler.Ve su selâsını okur imam.Duyan o vakit hazır olur ve camiye gider.Camiye gider.Hafdası geldiğinde tabiyi hafdası olduğunda,hafdası olduğunda da bişilerini yapallar.Tabiyi meFDA aylisi bişilerini yapallar ve o cumağa günü o su bişilerini yapallar,mevli di da okunur.Mevlid okunur.Mevlid okunduktan sora ğılallar cumağa namazını ve ondan soram,cumağa namazı ğılınıdıktan sora ve halk dışarı çıkar ğayrığ camiden herkeş evine gider.O bişileri o su yapallar,o halka,durullar kapunun önünde ve geçene hepsine da verıllerdi,o bişilerden da yelller.Isdeyen farz edelim oraşda o caminin yanında halk durur ve imam okur ve o mefdaya bir Fatiha buyurullar.

Kırk birinci günü o mefdaya,meFDA sableri gendine fatiha buyurur ve gendine Ğuran-ı Kerim'den da bazı ayetler okunur.Fatiha buyurulur.Başğa birşey olmaz ğayrığ.

Not: Yazıda kullanılan imler:

- ç : Ulama işareti (imi)
- e : A ile E arası söylenen kapalı E
- ğ : Kalın g
- ı : Ünülülerde (sesli) uzunluk belirtir.
- ñ : Sağır n
- ķ : Kalın k

* Edebiyat Öğretmeni.

Metnin Anlam Açıklaması:

Parçada önce ölen bir kişi için camide su selası okunduğu söyleniyor. (IV. paragraf). Su selasının ardından camide namaz kılınır. Bu arada bir ölü yıkayıcı çağrılır ve ölü evinde yıkattırılır. Birkaç kişi de mezarlığa gidip mezarını kazarlar. (I. paragraf).

Daha sonra halk cenazeyi evden alıp mezarlığa götürür. Orada teneşire koyarlar. Ölü, burdan alınıp mezara indirilir ve yüzü kibleye gelecek şekilde yatırılıp mermerlerle örtülür. Mezarı başındaki halk da kürekle üzerine toprak atıp mezarı biçimlendirirlerdi. Mezar onarıldıktan sonra ölü'nün baş ucundan ayak ucuna kadar okunmuş su dökerlerdi. (II. paragraf).

Ondan sonra halk mezar çevresinde daire şeklinde oturup imam ve ardından müezzinler ölüye kuran okurlar ve dua verirlerdi. Sonra halk ölü sahibine başınız sağ olsun deyip köylerine dönerdi. (III. paragraf).

Ölünden bir hafta sonraki cuma günü de ölünün helvası (parçada "bişi") yapılır ve camide mevlidi okunurdu. Mevlid okunduktan sonra evde yapılıp getirilen helvalar cuma namazı sonucunda camiden çıkan halka cami önünde dağıtılırdı. İsteyen de cami önünde durup ölü için bir fatiha okurdu. (IV. paragraf).

Kırk birinci günü ölü ailesi tarafından evlerinde ölüye Kuran-ı Kerim'den bazı ayetler okunurdu. (son paragraf).

Parçanın Ses Özellikleri:

Parçada görülen ses değişimleri Anadolu Türkçesi ağızlarındaki ses değişimlerine aynen benzemektedir. Parçadaki ses değişimlerinden bazıları şunlardır:

- k > -g değişimi: kadar gadar
- n > -r değişimi: tenesir teneşir
- l > -r değişimi: iner ener
- s > -ş değişimi: herkes herkes

- t > -d değişimi: örttükten örtüdükten
- u > -ı değişimi: baş ucu başıcı
- y > -v değişimi: köy köv

Ses Olayları:

Parçadaki sözcüklerde bazı ses olayları da görülmektedir.

Sonda sessiz düşmesi:
nasıl > nasi

Başta sessiz düşmesi:
yıkandı > ikandı

Ortada sessiz düşmesi:
sonra > sora

Sessiz benzeşmesi:
alırlardı alıllardı ('l' sesi yanındaki 'r' sesini kendine benzetip 'l' yapıyor.)

Yabancı sözcükler:

Halk ağzından bir derleme olan parçada görülen diğer bir özellik de, yabancı sözcüklerin az kullanılmış olmasıdır. Yabancı sözcüklerden bazıları şunlardır:

Mefta (ölu), nebet (nevbet), selâ, gabisdannıg (kabristanlık). Bu sözcükler parçanın dilini ağırlaştırıyor. Çünkü günlük konuşmalarımıza kadar girmişler ve herkesçe benimsenmişlerdir.

Birde "yiro" sözcüğü vardır ki bu sözcük Rumca kökenlidir. "Daire, yuvraklık" gibi anlamlar vermektedir.

Türkçe olan "bişi" sözcüğü ise saçta pişirilmiş ince hamur pidesidir. İçine simit helvası k. nup ölünün arkasından camide halka dağıtılır. (sözcüğün kökü, bir eylem olan "piş-" köküdür. "i" ekini alarak ad şekline geçmiştir.)

Not: Parça yetkili bir din adamının ağzından değil halktan bir kişinin ağzından derlenmiştir. Bu nedenle anlatılan cenaze töreninde teknik açıdan bazı eksiklikler olması doğal karşılanmalıdır.

Kaynak:

Adı Soyadı : Cuma Gavullı
Derlenen Köy : Geçitkale (Köfünge)

Manilerimiz

Çekmecemi çekeyim
Tülden gömlek biçeyim
Bende gönlün yok ise
Söyle tez vaz geçeyim.

Çekmecemi çekemem
Tülden gömlek biçemem
Dünya dünyadan geçse
Ben senden vaz geçemem

Aldım altın makası
Aştım gönül yakası
Bende gönlün yok ise
Teneşire yatası.

Beyaz potin bağlama
Ela gözüm ağlama
Ben buralı değilim
Bana gönül bağlama.

İskemlenin darağna
Ben söyleyim sen ağna
Edeceğim Seni da
Düşecen merakıma

Karanfilim dallandı
Rüzgar esti sallandı
Benim o güzel yarım
Ata bindi yollandı.

Yılan gelir ok gibi
Kanatları yok gibi
Yenile bir yar sevdim
Bende gönlü yok gibi.

Küp içinde unum var
Allahdan umudum var
Bu yar benim olursa
Tekkelere mumum var.

* HAS-DER üyesi. Doğu Akdeniz
Üniversitesi öğrencisi.

** HAS-DER Yönetim Kurulu üyesi.
Devlet memuru.

Buket Ören

Uzun buğday biçilmez
Yazda konyak içilmez
Bana derler yardım geç
Yar tatlıdır geçilmez.

Kapıdasın görürüm
Sevdan ile ölürüm
Eğer beni sevmezsen
Dayanamam ölürüm.

Mektup yazdım alasın
Okuyup ağlayasın
Eğer beni seversen
Geri cevap yazasın.

Dud yedim duddu beni
Sevdan guruddu beni
Gidi kahbenin oğlu
Gitti unuttu beni.

Saatim düştü yere
Karıştı gazellere
Benim bu deli gönlüm
Alištı güzellere.

Gökte yıldız ellidir
Ellisi da bellidir
Gizli sevda çekenin
Gözlerinden bellidir.

Kaynak:

Adı Soyadı : Şenay Ören
Doğum Yeri : İskele (Lárnaka)
Yaş : 50
İkametgâh : Akdoğan (Lisi)

Adı Soyadı : Cihan Gülferi
Doğum Yeri : Akıncılar (Luricina)
Yaş : 56
İkametgâh : İngiltere

İlker Özova

Ay karanlık geceler
Kapansın pencereler
Hatırına gelmezmi
Konuştuğumuz geceler.

Sıra sıra kuyular
Endim bakdım uyurlar
Eyildim bir öpeyim
Gorgdum beni vururlar.

Yemenimin uçları
Çıkamam yokuşları
Eğer beni seversen
Yedi dağın guşları.

Portokalin filizi
Kimbilir halimizi
Hafif bir rüzgar esti
Ayırdı bizden bizi

Garanfil gatmer oldu
Ayrılık yeter oldu
Şimdiki ayrılığımız
Ölümden beter oldu.

Naneyi kurutamam
Seni hiç unutamam
Benden ayrılalı
Gozyaşımı dutamam

Ay doğar ayan ayan
Yollara düşdüm yayan
Sen ondasın ben bunda
Dayan yüreğim dayan.

Kaynak:

Adı Soyadı : Emine Osman
Doğum Yeri : Kazafana (Ozanköy)
Yaş : 48
İkametgâh : Lefkoşa

Anılarda Yağmur Duası

Gülçin Erkmen

Karpaz yöresinde yağmur duası bir başkadır.Eskiden yağışsız geçen yılların ardından kuraklık başladı mı,uzun sürer;toprak çatlar,kuyuların suyu çekilir,bahçeler kururdu.

Bereketin yok olması,köylünün açlıkla karşı karşıya kalması demekti. Mehmetcik köyünün ileri gelenleri,sözü geçenleri arasında gün görmüş yaşlı mollaları kısaca dayı diye anılırdı.(Ca fer Dayı,Mehmet,Osman Dayılar gibi) Bu bilge dayılar çıkan rüzgardan,havanın neminden bulutların renginden ve yüksekliğinden yağmur yağacağını ya da yağmayacağını anırlardı."Yağmur geliyor mu?" sorusuna bakışlarını kaçırarak ve ellerini yukarıya açarak "Yok,kızım!" derlerdi. Yine oldukça kurak geçen 1957 kışını anımsıyorum.İlk Okulun 2.sınıfındayız.Kış çıkışı idi.Bir gün öğretmenimiz Ayten Hanım sınıfa heyecanla gelerek "Şimdi arabalara, traktörlere,otobüslere binerek yağmur duasına çıkacağız!Dikkatli olun! Sizden ne isteniyorsa onu yapınız !" dedi. Arabalara dolup tozlu-topraklı daracık ova yollarından (Mehmetcik'in güneyindeki Çukurova'dan) (1) kıyıya,de nize vardık.Arabalardan inip kumsalda yürüdük.Sanki bütün köy taşınmıştı.Kadın erkek,çocuk,yaşlı,hatta kucağında bebeklerle genç anneler törene katılmıştı.Kayaların üzerine,suya girecek kadar yakına yürüdük.Denize dönerek imam başlattığı ve bize daha önceden öğretti- lenduaları ellerimizi yukarıya kaldıra- rak ve yüksek sesle adeta tanrıya yakarış halinde okuduk. Bizim bu yağmur duası devam ederken Tavro,Aytot- ro(2) Rum köylüleri de kalabalık gruplar halinde,papazları ve ileri

gelenleri eşliğinde kıyıya geldiler.On- larda bizim biraz ötemizde kendi dillerinde yağmur duasının aynını yapıyorlardı. Batıl inançları olmayan, aydın bir kişiyim.Ancak o gün yaşadığı- mızbu olayı hiç unutamadım.Tanrıya olan inancım ve insanların o günü- mütlülüğünü sözcükler anlatamaz.Çünkü daha dualarımız bitmemişti ki,denizin dalgaları azgınlaştı,hava karardı ve birden bire gök delinmiş gibi yağmur boşalmağa başladı.O insanların (Türkler in ve Rumların) sevinç naraları,ağlayış ları,birbirlerine sarılmaları,toprağı öpmeleri,traktörlerin kıyıda batmaları hala gözümün önünden gitmiyor! Kültür- lübir kişi olarak bu olay beni zaman zaman düşündürmüştür.Kendimce tarihi ve edebiyat bilgilerimin ışığında şöyle çözümlüyorum:

- 1) İnsanlar tek tanrılı dinlere inan-madan önce doğaya inanırlardı.Türk- ler için dağ,deniz,ay,güneş kutsaldı Yunanlılarda da tanrılar tanrısı Zeus gök tanrısı,deniz tanrısı da Poseidon (Neptün) idi.
- 2) Müslüman olduktan sonra biz Türkler için güney (kible) kutsaldır.
- 3) Tanrıya yakarıştta kalabalık olması ve çocukların çok olması esastı. Çünkü onlar saf ve günahsızdır. Tanrı onların seslerine daha çok değer verir.
- 4) Bilim ve teknolojinin gelişmediği gelir düzeyinin yüksek olmadığı, bilhassa geri kalmış toplumlarda kuraklık sırasında son çare ola- rak tanrıya yakarılır.

- (1) Mehmetcik,Osmanlıların 1571 den sonra kurduğu Mağusa ilçesine bağ- lı büyük bir Türk köyüdür.Halivle ova,su,tepe ve yamaçlarda öz Türk çe isimler yaygındır.Çukurova,yanık Orman,661 Tarlası gibi.

- (2) Tavro: Bugünkü Pamuklu Aytotro: Bugünkü Çayırova

* Sosyal Bilgiler Öğretmeni.

Haberler

Hilmi Vudalı*

DERNEĞİMİZDEN HABERLER:

5.Halkbilim Sempozyumu Yapılıyor: Halk bilimi alanında araştırma yapan araştırmacıların bulgularını kitlelere duyurularını amaçlıyla her yıl derneğimiz tarafından düzenlenen sempozyumların beşincisi 11 Mayıs Pazartesi akşamı saat 20.00'de Atatürk Kültür Merkezinde yapılıyor. Bu yıl Sempozyuma Mehmet Ertuğ, Harid Fedai, Ayhan Menteş, ve Gülgün Serdar katılıyor. Ayrıca Sempozyumda bugüne kadar Halkbilim Sempozyumlarına araştırmalarıyla katılmış emek vermiş kişilere birer plaket verilecektir.

Halk Sanatları Derneği (HAS-DER) 21-2-1987 tarihinde Lefkoşa Türk Lisesi Okul Aile Birliği tarafından fakir öğrenciler yararına, Saray Hotel'de düzenlenen çay gecesine yaş ortalaması 17 olan Halk Dansları genç ekibimizle katıldık. Halk Danslarımızdan örnekler sunan ekibimiz izleyenlerin büyük ilgisini topladı.

Liseler Arası Halk Dansları Yarışması Yapıldı: Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından liseler arasında düzenlenen KKTC Liseler Arası Halk Dansları Yarış-

Liselerarası Halk Dansları Yarışmasına katılan Türk Maarif Koleji ekibi.

ması 28 Mart 1987 tarihinde gerçekleşti. 20 Temmuz Lisesi, Sedat Simavi Yapı ve Endüstri Meslek Lisesi, Namık Kemal Lisesi, Türk Maarif Koleji, Gazi Mağusa Türk Maarif Koleji, Kurtuluş Lisesi, Anafartalar Lisesi ve Lâpta Yavuzlar Lisesi ile birlikte sekiz lisenin katıldığı yarışmada, 20 Temmuz Lisesi 6310 puanla birinci olurken, 6140 puanla Sedat Simavi Yapı ve Endüstri Meslek Lisesi ikinci, 6020 puanla Namık Kemal Lisesi üçüncü oldu.

Yarışma birincisi Gazi Mağusa Belediyesi Halk Dansları Topuluğu.

Dernekler Arası Halk Dansları Yarışması Yapıldı: Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı tarafından düzenlenen KKTC Dernekler Arası Kıbrıs Türk Halk Dansları Yarışması 11 Nisan 1987 tarihinde yapıldı. Güzelyurt Sanat Derneği, Güzelyurt Belediyesi Halk Dansları Ekibi, Halk Sanatları Derneği, Gazi Mağusa Belediyesi Halk Dansları Topuluğu, Gençlik Merkezi Birliği Halk Dansları Ekibi, Girne Sanat Derneği, Alayköy Kültür Sanat Derneği ve Güzelyurt Amatör Sanatçılar Derneğinin katıldığı yarışmada, ekipler kendilerine ayrılan 12 dakikada programlarını sundular. Yarışma sonucunda Gazi Mağusa Belediyesi Halk Dansları Ekibi 6605 puanla birinci, 6289 puanla Halk Sanatları Derneği ikinci, 5571 puanla Güzelyurt Sanat Derneği üçüncü oldu.

* HAS-DER Disiplin Kurulu Başkanı.

Yarışmaya katılan ekibimiz yarışma anında.

Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Halk Dansları Topluluğu,

7 Şubat 1987 tarihinde Kıbrıs Türk Kadınlar Konseyi'nin Fakir Öğrenciler Yararına Saray Otelde düzenlediği çay partisine, 13 Şubat 1987 tarihinde Organize Sanayi Bölgesi'nde inşasına başlanan Bayrak Radyo Televizyon Kurumu Sitesinin temel atma töreninde, 21 Şubat 1987 tarihinde Gazi Mağusa Ordu Evinde 28. Tümen Komutanlığınca düzenlenen moral gecesinde, 9-13 Mart 1987 tarihleri arasında düzenlenen Folklor Şöleni "87" de, 26 Mart 1987 tarihinde İngiliz Subay ve Eşleri için Beyarmudu İngiliz Üsleri Kampında düzenlenen Kermes'e katılan Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Halk Dansları Topluluğu Halk danslarından örnekler sundular.

Girne Sanat

Derneği 7 Ocak 1987 tarihinde Girne Barış Sinemasında bir "Kültür Gecesi" düzenledi. Girne halkının büyük ilgi ve beğenisi toplayan gecenin ilk bölümünde küçüklerden oluşan halk dansları ekibinin gösterisi yer aldı. İkinci bölümde ise "Kınamız Mübareki" isimli folklorik öğeli oyun ve Büyükler Halk dansları ekibi-

nin gösterisi iç içe sergilendi. 18 Ocak 1987 tarihinde I. Olağan Genel Kurulunu yapan dernek, 6 Mart 1987 tarihinde birde eğlence gecesi düzenledi. Ayrıca 1 Nisan 1987 tarihinde Turizm Mevsiminin açılış töreninde Girne Kalesi ve Girne Limanında GÜSAD'la birlikte halk danslarımızdan örnekler sundular.

Alayköy Kültür Sanat Derneği,

Aralık ayı başlarında Saray Hotel'de düzenlenen görmezler balosuna katılan Dernek, Halk Danslarımızdan örnekler sunarak Lefkoşa seyircisinin beğenisini kazandı ve baloya renk kattı. Ayrıca Alayköy Kültür Sanat Derneği 1987 yılının ilk gösterisini Güvenlik Kuvvetleri Komutanlığı onuruna Mücahitler Sitesinde verilen gecede sundu. Geceye katılan izleyiciler Alayköy Kültür Sanat Derneği Halk Dansları Ekibini zevkle izleyip coşkunca alkışladılar.

Başarılı Bir Sergi

Derleyen: Mehmet Birinci

26 Ocak 87 - 31 Ocak 87 tarihleri arasında Atatürk Kültür Merkezinde "Ezelden Ebede Seramik" isimli bir sergi açıldı. Sergi, seramiğin dün, bugün, kullanım alanları ve seramiğin oluşumuna kadar geçtiği aşamaları konu alıyordu.

Oldukça ilgi gören sergi kendi tarzında ilk kez gerçekleştiriliyordu ve Ayhatun Ateşin sergi hakkında dergimize şunları söyledi:

"Dünyada yaygın, devamlı gelişen seramik sanatı bizde köklü bir geçmişe sahip olmasına rağmen günümüzde daha yeni yeni çağdaş kıpırdanışlar içinde. Bu sanatın tanıtılıp sevdirmesi, sanatçıyı imrendirip teşvik edici bir sonuca götürmesi amacıyla, seramiğin eğitici, öğretici ve imrendirici yanlarını araştırıp, derleyerek sergiye sunmayı amaç bildim."

Ayhatun Ateşin tarafından araştırma ve derlemeye dayalı olarak düzenlenen sergiye katılan çeşitli kuruluşlar ve seramik sanatçıları şunlar:

Atatürk Kız Meslek Lisesi

Dizayn 74

El Sanatları Kooperatifi

Gazi Toprak Seramik

Gorbon Sanat

Kaba Seramik

Ayhan Menteş

Cevdet Alparslan

Cumhur Deliceirmak

Cüneyt Kaba

Türksal İnce

Sergide ayrıca Aylin Örek'in seramik konulu resimlerine de yer verildi.

Dergimiz Ayhatun Ateşin'in çalışmalara devamını diler.

Kıbrıs Türk Gölge Oyununda Kırk Suret

Mehmet Birinci

Lefkoşa Atatürk Kültür Merkezi 27.3.87 ve 1.4.87 tarihleri arasında ilginç bir sergiye sahne oldu. Mehmet Ertuğ'un Lefkoşa Belediyesi himayelerinde açmış olduğu "Kıbrıs Türk Gölge Oyunundan 40 Suret" adlı belgesel nitelikli sergi büyük ilgi gördü. Sergi eski Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde oldukça yaygın bir eğlence türü olan ve çağdaş tiyatronun çekirdeği sayılan "Karagöz ve Hacivat" adlı gölge oyunlarında yer alan tipleri yansıtmaktaydı. Serginin en önemli yanı, Karagöz ve Hacivat oyunlarında Kıbrıs halkı arasında yaşatılmış ve yaratılmış olan ve Kıbrıs'ın eski Karagöz ustaları tarafından yaratılmış suretlerin orijinallerinden kopye edilmiş renkli resimlerinin sergilenmiş olmasıydı. Sergi sırasında, Mehmet Ertuğ'un geçmişte hazırlayıp sunduğu Karagöz ve Hacivat oyunlarından sahneler de izleyicilere sunuldu.

Bir Halk Sanatı olması bakımından ilgi alanımız içine giren "Karagöz" için Mehmet Ertuğ şu bilgi-

leri vermektedir:

Gölge oyunu "Karagöz", Kıbrıs'a Türkler tarafından getirilmiş bir HALK SANATI olup Kıbrıs Türk Folklorunun çok ilginç bir dalını oluşturmaktadır.

XIV.Yüzyılda Bursa'da doğduğu söylencesi çok yaygındır. Adını, baş karakterinin adından almıştır: KARA-GÖZ!

Kıbrıs'ın Türkler tarafından fetihinden sonra, çok yaygın biçimde; köylerde ve kentlerde bütün yıl boyunca oynatılabilen bu oyun Kıbrıs'ta pek sevilmiştir.

Ters anlamaya dayanan esprileri, sosyal yaşamdaki çarpıklıkları eleştiren konularıyla, küçük-büyük bütün izleyenleri güldürüp eğlendirirken aynı zamanda düşündürebilmiş; yüzyıllarca sosyal yaşama renk katmıştır.

Kıbrıs'ta pek çok usta Karagöz'cü yetişmiş; bu sanatçılar, klasik Karagöz oyunları yanında, Kıbrıs'a özgü oyunlar da sergilemişler, klasik Karagöz suretlerine ek olarak birçok tipler yaratmışlardır.

Gölge oyunu sanatçıları, çok güzel insan ve hayvan taklitleri yapabilen, güldürme yeteneği olan, sesi güzel, oldukça "okumuş" kişilerdi.

Oyunlarında, halk zekasını, sağduyusunu simgeleyen çarpıcı, özgün esprilere söz oyunlarına, tekerlemelere yer verirdiler.

Kıbrıs'ta gölge oyunu, çoğunlukla, tek kişi tarafından oynatılırdı. Ancak bazı efektleri yapmak, suretleri sırasına göre Karagöz'cü'ye vermek, bazen de sanatlarının kendilerinden sonra sürdürecekleman yetiştirmek için çirak da kullanmışlardır.

Kıbrıs'ta etkinliğini son zamanlara kadar sürdüren KARAGÖZ, hala daha ilgi ile izlenen bir gölge oyunudur.

Halkbilimi Mehmet Ertuğ'u bu başarılı çalışmasından dolayı kutlar, başarılarının devamını diler.

Düzeltilme

Geçen sayımızda Kasap Oyunları bölümünde sözünü ettiğimiz Bulgar oyun havalarının-
dan bizim Mandra Oyun müziğinin avnısı olan "Dyuв. Havaşı" nın notası aşağıdadır.

Oyun Havası

Usulü: Mandra

209

Usul

209 Diğer eserlerde olduğu gibi oyun havasının hareketlerini tespit etmek istedim; fakat gördüm ki Maätzel metronomunun en hızlı hareketi olan 208, bu oyun havasındaki beher 16'lık için (*double croche*) çok ağır kalmaktadır. Bununla beraber bu eserde-

ki 7/16'lık bir ölçünün icrası için geçen zamanı metronomda 42 olarak ölçtüm. Rakkası 42 sayısının üzerine konursa ve metronomun (tik) sesi esnasında bir ölçü icra edilirse işte o zaman Mandra usulünün hakiki hareketinin içinde olunur.

BU DERGİNİN ÇIKMASINDA MADDİ KATKILARDA BULUNAN AŞAĞIDAKİ KİŞİ VE KURULUŞLARA DERNEĞİMİZ ADINA İÇTENLİKLE TEŞEKKÜR EDERİZ.

BONİ SPOR GİYİM

ER-ÖZ LTD.

MEVSİM İKİ

FOTO ŞİK

TALAT MUSTAFA VE OĞULLARI LTD.

TEL-İŞ LTD.

YEŞİLADA SPOR GİYİM

ÖZBORANLAR VİDEO

ATLAS DÜĞÜN SALONU

İNCE GÜMRÜKLEME

LEMAN LTD.

ANIL SPOR

MUSTAFA DAMDELEN LTD.

İNCE ELEKTRONİK

TOP SHOP

